

АДЫГЭ

КЪБР-М И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ
ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА
И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

ПСАМЪЭ

№145 (24.271) • 2021 гъэм дыгъэгъазэм (декабрым) и 4, щэбэт • Тхъэмахуэм щэ къыдоки • И уасэр зы тумэнщ • adyghe@mail.ru adyghesale.ru

КІУЭКІУЭ КАЗБЕК ЛЭЖЬЫГЪЭ ІУЭХУКІЭ ІУЦІАЩ МАТВИЕНКЭ ВАЛЕНТИНЭ

Москва щызэхэтатщ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Ізтащхъэ КІуэкІуэ Казбекрэ Урысей Федерациэм и Федеральнэ Зэхуэсым ФедерациэмкІэ и Советым и УнафэщІ Матвиенкэ Валентинэрэ я зэлушцІэ.

РЕСПУБЛИКЭМ и унафэщІымрэ ФедерациэмкІэ Советым и спикерымрэ тепсэлъыхъаш щыналъэм щыІэ эпидемиологие щытыкІэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр къызэрзырагъэпэщрэ илъэси 100 зэрырикър гъэлъэпІэным зэрызыухагъэхъзырым, щыналъэм экономикэ и лъэныкъуэкІэ и Іуэху зыІутхэм, апхуэдэуи промышленнэ, социальнэ ІуэхушцІапІэхэр ухуэным, зэгъэлъэщыжыным ехъэллауэ зэфІагъэкІэхэм.

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыІэ эпидемиологие щытыкІэм и гугъу щашцІым КІуэкІуэ Казбек къыхигъэщаш ар нэхъ зэпІэзэрыт зэрыхъужар, узыфэр зэуэллэхэмрэ сымаджэщхэм ягъэгъуэлъын хуей хъуахэмрэ я бжыгъэр иужрей тхъэмахуэ зэхуаквитым зэрынэхъ мащІэр. «Дэ сымаджэщхэм гъуэлъыпІэ нэщІхэр щыдиІэщ. Узыфэм нэхъ зыщубгъуауэ щыта лъэхъэнэхэм апхуэдэхэмкІэ дыбэлэрыгъакъым икІи гъуэлъыпІэ нэщІ ди куэдурэ декІуэкіаш. Нобэ узыр нэхъ кіашхъэ зэрыхъуар долъагъу», - жиІаш КІуэкІуэ Казбек.

Матвиенкэ Валентинэ щцІэ-

упщІащ вакцинэр цІыхухэм яхэлъхъэным теухуа лэжыгъэр щыналъэм зэрыщекІуэкІым. Абы къыхигъэщаш узыфэм зэрызыхъужыр, шаммыщІэ къызэрахутар икІи абы эпидемиологхэри узыфэ зэрыцІалэр зыпкърытхэм еІзэз ІзціагъэлІхэри зэригъэгузавэр. КІуэкІуэ Казбек ФедерациэмкІэ Советым и УнафэщІым жриІащ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ вакцинэхэмкІэ ирикъуу къызэрзыгъэпэщар, ахэр республикэм и поликлиникэхэм, къуажэ амбулаторэхэм зэрыІэрагъэхъэр. Псори зэхэту мастэ щыхалу щыпІэу 80 щыІэщ республикэм, хъэблэ-хъэблэрэ къакІухъурэ цІыхухэм гурагъалуэ вакцинэр зыхрагъэлъхъэн щыІухуейр. Матвиенкэ Валентинэ къыхигъэщаш вакцинэр яхэлъхъэн лэжыгъэр нэхъри зэрыщІэгъэхуэбжыапхъэр, сыту жыпІэмэ къэралым эпидемиологие щытыкІэр щыцІагъуэ къым. «ХъыбарегъащІэ сетхэр нэхъ жыджэру къэгъэсэбэпын хуейщ икІи мастэр зыхрамыгъэлъхъэным къыхуезыджэхуэ, абы щызыгъэшынэхуэ я Іуэху еплъыкІэм цІыхухэр хагъэзыхуэ тезышэну хуцІэкъухэм япэщІэтын хуейщ. Дэ, къэрал къулыкъуцІэхэм, узыфэм жэщ-махуэ ямыІэу гуащІэу щыпэщІэ сымаджэщхэм щылажъэ дохутырхэм тхуэдэу щабэукуым ахэр цІыхухэм зэрэпсалъэр. Вакцинэр зэрыІэмалыншэр цІыхухэм зыхегъэцІэн

хуейщ», - къыхигъэщхъэхуекІащ Матвиенкэ Валентинэ. Республикэм и Ізтащхъэм жиІащ цІыхухэм Іуэхум и щытыкІэр къагурыгъэлуэным хуэунэтІа лэжыгъэр зэрыщІагъэхуэбжыэнур.

ЗэлушцІэм и гугъу щашцІащ ФедерациэмкІэ Советым Республикэм и махуэхэр щэгъэкІуэкІыным теухуа Іуэхухэм, ахэр дызыхуэкІуэ илъэсым и мэлъыжыхъ мазэм траухуащ. КІуэкІуэ Казбек ФедерациэмкІэ Советым и ІыкІуэхэр къригъэблэгъащ республикэм и илъэси 100-р цагъэлъапІэкІэ махуэшхуэм хэтынэ.

Гулъытэшхуэ хуащІащ щыналъэм и социально-экономикэ щытыкІэм. «Республикэм езым и хэхъуэхэмкІи бюджет зэхуаку трансфертхэмкІи зэщІигъэуІуэхэр 2022 гъэм сом мелард 60 хъунуш. Апхуэдиз хэхъуэ республикэм зэи ілакъым», - къыхигъэщхъэхуекІащ щыналъэм и унафэщІым.

КІуэкІуэ Казбек Матвиенкэ Валентинэ фыщІэ хуищІащ республикэм дежкІэ мыхъэнэшхуэ зыІэ проектхэр пхыгъэкІынымкІэ щІэгъэкъуэн зэрыхъуам папщІэ.

ФедерациэмкІэ Советым дилыгъащ вольфрамрэ молибденрэ къыщІэхыным теухуа лэжыгъэр щыналъэм щегъэжыжыным теухуа проектыр. А Іуэхур 2019 гъэм и щыщылэми, 2020 гъэм и бадзэуэгъуэми ФедерациэмкІэ Советым къыщцІа-

тат республикэм къыбгъэдэкІуэ абы хэт сенаторхэм. А псом кърикуараци, дызэрыт илъэсым и жэпуэгъуэ мазэм яужь ихъащ Іуащхъэмахуэ мывэ къыщІэхыпІэ комбина-тым и ухуэныгъэм. ЩыІуэпс гъэтылгыгъэхэр къыщІэхыныр 2023 гъэм щІадзэну я мурадщ.

Апхуэдэуи щыналъэм къэрал бюджетым къыхэкІуэ къыхуаутыпщаш Театрхэм я уардзунэм и ухуэныгъэр и кІэм нагъэсыным трагъэ-кІуэдэну сом зы мелард. Къэбэрдей-Балъкъэрым и ІыкІуэ сенаторхэр хэту, УФ-м щэнхабзэмкІэ и министр Любимовэ Ольги кърихъэлІэу а Іуэхум арэзы щытэхуащ ФедерациэмкІэ Советым и зыхуэфашэ комитетым и зэлушцІэм. 2024 гъэм унэр ухуэныр яухынуш. КІуэкІуэ Казбек зэрыжиІамкІэ, абы хэтынущ ЩІалэгъуалэ зэчиіфІэхэм я уардзунэри, Темыркъан Б. Хъ. и цІэр зезыхъэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэрал филармониери.

ЕджакІуэхэм щІэныгъэ куу ягъуэтыныр, ахэр щеджэ ІуэхушцІапІэхэр зыхуей-зыхуэфІэхэмкІэ къызэгъэпэщыныр Къэбэрдей-Балъкъэрым и социальнэ политикэм и унэтыныгъэ нэхъыщхъэхэм ящыщ. Дызэрыт илъэсым и фокІадэм щыналъэм къыщІазэІуахуащ курыт еджапІищ, псоми зэхэту цІыху 1785-рэ щІэхуэу. ДызыхуэкІуэ илъэсым щІадзэнуш ныбжыщІэ мини 4,5-м ятещІыхъа школиблым я ухуэныгъэхэр. Къуажэ еджапІэхэр зэрагъэпэщыжынуш, апхуэдэ лэжыгъэхэр ещІыІэным хуэныкъуэу курыт еджапІэ 75-рэ щыІэщ. Урысейм и Президент Путин Владимир и жэрдэмкІэ зэхалъхъа, школхэр къызыхуэтыншэу зэгъэлэщыжыным теухуа къэрал программэм ипкъ иткІэ илъэситІ гъунэгъум лэжыгъэхэр щрагъэкІуэкІуэхэм, ФедерациэмкІэ Советри къадэлэпыкъуу, хагъэхъэну я мурадщ егъэджэныгъэ ІуэхушцІапІэ 50.

КъымыдэкІэ, ФедерациэмкІэ Советыр арэзы техъуащ Налшык дэт езанэ поликлиникэм и унэщІэр, зы махуэм къриубыдэу цІыху 500-м я узыншагъэм кілэщыплъыным хуэщІар, лышх узыфэр зыпкърытхэм щелзэну диспансерыр илъэситІым къриубыдэу ухуэным теухуа проектхэм.

ЗэлушцІэм и кІэхуым КІуэкІуэ Казбек Матвиенкэ Валентинэ фыщІэ хуищІащ икІи къыхигъэщаш Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэмрэ Урысей Федерациэм и Федеральнэ Зэхуэсым ФедерациэмкІэ и Советымрэ яку дэлэ зыпэщІэныгъэхэм адэкіи зэрызаубгъунум шэч къызэрытри-мышъэр.

КЪБР-М И ІЗТАЩХЪЭМРЭ
ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я
ПРЕСС-ІУЭХУШЦІАПІЭ.

« Антарес » центрым и лэжыгъэр къапщытащ

КЪБР- м и Ізтащхъэ КІуэкІуэ Казбекрэ «Зэчиймрэ ехуэлІэныгъэмрэ» щІэныгъэ фондым и унафэщІ, «ЩІэныгъэ» лъэпкъ проектым и Жылагуэ-гъэзэщІакІуэ советым и унафэщІ Шмелёвэ Еленэрэ ирагъэкІуэкІащ Гъуаджэм, спортым, егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмрэ зэфІэкІ къыщызыгъэ-лъагуэ сабийхэм зегъэужыным хуэгъэпсауэ КЪБР-м щылажъэ «Антарес» щыналъэ центрым и Попечительскэ советым и зи чэзу зэлушцІэр.

ЗЭІУШЦІЭМ хэтатщ УФ-м и Къэрал Думэм и депутатхэу Геккиев Заур, Родинэ Викторие, КЪБР-м и Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэ Къардэн Мурат, КЪБР-м и Парламентым ЕгъэджэныгъэмкІэ и комитетым и унафэщІ Емуз Нинэ, КЪБР-м и Парламентым и депутат, «Налшык» хъэлвэ къыщыщІагъэкІ заводым и генеральнэ директор Къудали Мухъэмэд, КЪБР-м и Ізтащхъэм и Администрациэм и УнафэщІ Къуэдзэкуэ Мухъэмэд, КЪБР-м егъэджэныгъэмкІэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и министр Езауэ Анзор; Налшык къалэм и администрациэм и унафэщІ Ахъуэхуэ Таймураз, ХъумапІэ банкым и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и унафэщІ Бейтыгъуэн Залинэ, Бгыльэ щыпІэхэр джыным елэжэ институтым и унафэщІ Беккиев Мухътар, Кавказ щІалэгъуалэм зыцагъасэ тренинг центрым и унафэщІ Борисевич Екатерина, Эксперт советым щыщ, КЪБКЪУ-м Компьютер ІэмэпсымэхэмкІэ и кафедрэм и профессор Хэшыр Татьяна, видеоконференц ІэмалкІэ - «Ай Ти Ви Групп» ІуэхушцІапІэм и унафэщІ Алтуев Мурат, «Кавказ. РФ» ІуэхушцІапІэм и генеральнэ директор ТІымыжэ Хъэсэн сымэ.

ЗэлушцІэр къыщызэІуихым, КЪБР-м и Ізтащхъэ КІуэкІэ Казбек и псалъэм къыщыхигъэщаш «Антарес»-р республикэм дежкІэ мыхъэнэшхуэ зыІэ проекту зэрыщытыр.

Центрыр «Дэтхэнэ сабийми и ехуэлІэныгъэ» федеральнэ проектым ипкъ иткІэ 2019 гъэм къызэІуахуэу щытащ.

«Ар къызэдгъэпэщыным мыхъэнэшхуэ етту делІэллаш, унафэщІ къэс езым и гуащІэ Іуэхум хилъхъащ схужыІэнуш. Сэ езым егъэджэныгъэм епка унафэхэр си нэлэ щІэтащ. Центрыр Налшык и курорт Іыхъэм хилубыдэ сабий санаторэм зэрыщыІэм и фыгъэкІэ, республикэм ис сабийхэм къалыс ІуэхушцІапІэр езыхэм къагъэсэбпыну хуит хъужахэщ, иджы нэгъуэщІ ІэмалкІэ. Ар къызэІуихын папщІэ республикэм къыхуаутыпщашуэ щытащ сом мелуан 213-м щІигъу, щыналъэм и бюджетым щыщІа текІуэдащ. Араши, нобэ Центрым лэжыгъэщхуэ зэфІегъэкІ ди сабийхэм ябгъэдэлэ зэчийхэр налуэ къэщыным, къыдалъхуа зэфІэкІым зегъэужыным теухуауэ. Ар Урысейм и Президент Путин Владимир ди пащхъэ къригъэува къалэнхэм ящыщыщ», - жиІащ КІуэкІуэ Казбек.

(КІуэхыр 2-нэ нап.)

« Антарес » центрым и лэжьыгъэр къапщытащ

(Къухыр.
Пэщэдээр 1-нэ нап.)

Шмелёвэ Еленэ къызэхуэсэхэм сэлал яриха нэужь, Къэбэрдей-Балъкъэрым егъэджэныгъэм къыдэклуэу сабийхэм ират шэныгъэм зыщрагъэужьын папщлэ кудэ зэрэщхуээфлэкыр жиаш. А лэныкъуэмкIэ къалэн нэхъыщхуэ дпэкии щытынур «сабийхэм зауэщлэныу Iэмал псори етынырщ, сыту жыплэмэ, инфраструктурэ зызыубгъуамрэ Iэщлагъэм хэзыщыкI лэжьаклуэхэмрэ сыт щыгъуи щлэушлэшхуэ яIэнуш».

«Къэрал программэм псори хуибыдэн папщлэ, республикэм и щыналъэ псоми зэхуэдэ Iэмал ефтыныр япэ зривгъэщыр хэклиплэ пэжу къэвгъуэтащ. Иджыпсту мы щыналъэ центрым зэфигъэкI лэжьыгъэхэр «Сириус» Iуэхушлалэм шапхэ трихуэрэщ зэрищлэр, ди лэжьыгъухэм кърат чэнджэщхэм едалуэрэ. Ар фызылгъэссыпхэ мурадым хуэм-хуэмурэ фызырхуэклуэм и щыхъэтц, сабийхэри фэри хьарзынэу фыхэгъуэзащ а Iуэхум. Iэщлагъэлхэр я акъыл зэтэхуэу зэрыздэлажьэр щыплэгъуэклэ, уи флэщ мэхуэ центрым и унафэщлэхэр къыхэзыхэхэр зэрыщымыуари, хэклиплэу къагъуэтахэр псоми я зэхуэдэ бгъэдыхъэкI пэжу зэрыщытри», - жиаш Шмелёвэ Еленэ.

KIуэкIуэ Казбек Шмелёвэ Еленэ фышлэ хуишлэщ лэжьыгъэр къазэрыдылгъыым, къыдэклуэтэй шлэблэми, егъэджэн Iуэхум хэпшлэхэми мыхъэнэшхуэ зилэ лэжьыгъэшхуэ зэрадригъэклуэклым щхъэкIэ.

«Шэч хэмылту, абыхэм къалэжь пщлэшхуэ яхуэпщыныу. Нобэ ар зыщыплэ нэсыфа, дызыгъэгуфлэ ди сабийхэм ядэтлэгъуэм къыдгургьалуэ икIи Iэмал имыIуэ а лэжьыгъэм нэхъ куужу зедгъэужьынуш. Ди щыналъэм сыт нэхъри нэхъапэу къыщыдолытэ сабийхэм шлэныгъэ еттыныр. Араш ди республикэм и къэклуэнур зэлъытар», - жиаш KIуэкIуэ Казбек.

Шыналъэ центрым и лэжьыгъэр къыпщытэжаш КъБР-м егъэджэныгъэмкIэ, шлэныгъэмрэ шлалэгъуалэм я IуэхухэмкIэ и министр Езауэ Анзор. Абы къыхигъэщаш лэныкъуэ зэмылIуэужьыгъуэхэмкIэ сабий-

хэм ябгъэдэлъ зэчийр къэгъэнэлуэнымрэ абыхэм зегъэужьынымрэ центрым иригъэклуэклэ лэжьыгъэ псоми я нэхъыщхуэ зэрыщытыр.

«Зэчий зыбгъэдэлъ сабийхэмрэ шлалэгъуалэмрэ налуэ къэщыныр, абыхэм ядэлэжьээн Iуэхур республикэм щофлэкIуэ. Центрым и фыгъэкIэ ар нэхъ зэтэхуэу, и ехъулэныгъэхэри нэхъыбэ хъун хуэйуэ араш. А мурадым дьлгъэлэсын папщлэ, дилэ Iэмалхэр нэхъыфлу къэдгъэщхъэпэн, шлэныгъэ нэхъыщхуэ щызрагъэгъуэт еджаплэхэм, шлэныгъэ центрхэм, Iэщлагъэм хуэзыгъэхъэзыр Iуэхушлалэхэм нэхъыбэу ядэлэжьээн хуэйуэ араш», - дыщлэгъуаш Езауэ Анзор.

Зэлушлалэм къыщыпсэлъахэм къыхагъэщаш «Антарес»-р КъШР-м щыIэ, Инджыдж ЦыкIуэ дэт РАН-м и астрофизикэ обсерваториэм зэрыдэлажьэр; КъБР-м математикэ шлэныгъэм зыщыжыныр папщлэ, Адыгэ универститетым и Кавказ математикэ центрым и гъусэу проект щхъэхуэм зэрелэжьыр; 2020 - 2021 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щышу сабий 29-рэ егъэджаклуэ 22-рэ я шлэныгъэм щыхагъэхуэа «Сириус» центрым пышлэу зэрыщытыр.

«Антарес» центрым еубыд IэмэпсымэщлэхэмкIэ узэда лабораторэхэр зыхэт еджакулэ корпус, абы хэтц шахмат ущыджэгу, музыкэм, сурэт шыным зыщэбгъасэ, литературэ хъэщлэхэр.

«Антарес»-м Iуэху хэхам хуэгъэпса егъэджэкIэ сменэрэ онлайн Iэмалымрэ шолэжьэ, псори зэхэту абы зыхрагъэтхаш сабий 4800-м нэсым. Илгъэ блэклэм абы и профилънэ сменэм щеджаш щыналъэ щхъэхуэхэмрэ къалэхэмрэ щышу еджакулэ миним нэс. Цыху нэхъыбэ зыхэпшлэ лэжьыгъэу «Антарес»-м иригъэклуэклэхэм ящыщ «Урысейр зэхуэдэ Iэмал къозыт къэралщ» зи флэщыгъэ президент платформэм хыхъэ «Зыгъэпсэхуэгъуэ ин» проект. Абы хэтц сабий мин I5-м нэс. Дызэрыт илгъэсым и гъатхэпэм центрым щеклуэклэ «Хьэрш программэ «Сириус-2021» урысейпсо егъэджэныгъэ сменэм хэпшлэ хуэуш УФ-м и щыплэ 39-м щышу сабии 130-рэ.

Центрым лэжьээн зэрыщлэ дээрэ, 5 - 11-нэ классхэм шлэс сабийхэм папщлэ сменэу 47-рэ ирагъэклуэклэ. Абыхэм къызэщлауыдащ еджакулэ 1784-рэ, онлайн IэмалкIэ - цыху 785-рэ. Псори зэхэту зэхъэзэхуэ хэдэрыхэхым къызэщлэуыдащ еджакулэ 20000.

«Антарес» центрым и Эксперт советым и лэжьыгъэр къыпщытэжаш Хьэшыр Татьяна. Ар тепсэлъыхъаш къыкIэ-лъыкIуэ илгъэсым зыхуагъэу-выж къалэнхэм. Къинэмышлэуэ, зэлушлалэм зэхуэакIыныгъэ щхъэхуэхэр хилъхъаш Попечительскэ советым и зэхэтыкIэм.

«Антарес» шыналъэ центрым и унафэщлэ Джаппуевэ Тамарэ тепсэлъыхъаш я лэжьыгъэм адэкIэ здиунэтIуны лэныкъуэхэм. КъыкIэлъыкIуэ илгъэсым мурад зыхуащлэж республикэм щеклуэклэ Урысейпсо олимпиадэхэм я еджаплэ, шыналъэ Iыхэхэм тест IэмалкIэ узэрыхэтыну Iэмэпсымэхэр зэрагъэпэщыну. Ахэр бжыгъэр зи тегъэщлалэ Iэмэпсымэхэр къагъэсэбэпу ирагъэклуэклэнуш. Къинэмышлэуэ, 5 - 8-нэ классхэм шлэс сабийхэм папщлэ республикэ олимпиадэ ирагъэклуэклэныуш сабий зэчи-флэхэр пасэу къыхащыжыкIын мурадкIэ. «А Iэмалхэм олимпиадэхэм къыщыхэжаныкIэхэр къэтщлэну Iэмал къыдатынуш, «Антарес»-м и лэжьыгъэм хэтхэм я цлэ-унэцлэхэри нэхъыбэ хъунуш», - жиаш Джаппуевэ Тамарэ.

Мыпхуэдэ гупыж къыхалъхъаш: «Антарес» центрым иджыри «Кампус» - ущыжей хъуну къудамэ - къыгуащыкIыныу, шыплэ жыжьэ къыкI еджакулэуэ абы шлэсын хуэдэу.

КъБР-м и Iэташхуэ KIуэкIуэ Казбек зэлушлалэр щыжым къыхилъхъаш 2022 гъэм гъатхэпэм и 1-м и пэ къыхуэу, егъэджэныгъэм къыдэклуэу сабийхэм драгъэклуэклэ Iуэхухэм хагъэхуэну, шлэныгъэм зезыгъэубгъу программэщлэхэм зрагъэукуэуэдину, профилънэ сменэхэм ящлэнухэр шаубзыхуэклэ шэнхэбзэмрэ спортымкIэ Iуэхушлалэхэм зыпашлэну, иджырей егъэджэныгъэ Iэмалхэм лэщыкIыгъэ Iэщлагъэлэ шыIэн хуэдэу, егъэджаклуэхэм ядэлэжьэну.

Цыхухэр афияным щыхъумэным теухуауэ

КъБР-м и Iэташхуэ KIуэкIуэ Казбек иригъэклуэклэщ республикэм Наркотикхэм япэщлэтынымкIэ и комиссэм и зэлушлалэ.

ЗЭХУЭСЫМ хэтц КъБР-м и Парламентым и Унафэщлэ Егоровэ Татьяна, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщлэ Мусуков Алий, УФ-м и Президентым и полномочнэ лыкIуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым щыIэм и аппаратым и федеральнэ инспектор нэхъыщхуэ Мэкъуауэ Тимур, республикэм и властым и гъэзэщлэклэу, муниципальнэ органхэм, кIэлъыплэаклуэ, хабзэхуэмэ, къарузехуэ IэнатIэхэм я унафэщлэхэр.

Зэлушлалэм щыхэплэащ афиянхэхэхэр зэгъэклуэклэным пэщлэтыным хуэгъэзауэ хабзэхуэмэ Iуэхушлалэхэм ирагъэклуэклэ лэжьыгъэм, профилактикэ Iуэхухэм кърыкIуахэм; наркотикым итхъэкъуахэм медицинэ Iуэхушлалэхэм зыщрагъэужьын зэрыхуейм теухуа унафэу судым къыщтахэр гъэзэщлэ зэрыхуэм; наркоманием цыхухэр щыхъумэн и лэныкъуэклэ волонтер, мылгъуэ къэлэжьыным пымышлэ зэгъэжэныгъэхэм япышлэуэ щытынымкIэ, муниципальнэ программэхэм щыубзыухахэр гъэзэщлэнымкIэ яхуэзэфлэклэхэм.

Республикэм и хабзэхуэмэ органхэм я лэжьыгъэм кърыкIуахэм зэлушлалэм кърыхъэлэхэр щыгъуауэ ищлэщ къэралкIуэ IуэхухэмкIэ министр КъБР-м щыIэ Павлов Василий. Iуэхушлалэм и унафэщлэным зэрыжиламкIэ, «Iуэхуэ-2021» Iуэхум хыхъэу дызэрыт илгъэсым и мазибгъуэм шыналъэм къыщахуатэ икIи ирагъэкъэбзыкIащ шлэп эзыр-эзыру къыщыкI шыплэу гектар 43-рэ. Наркотик щызрахъэлэ шыплэу 18, афиянхэхэхэр республикэм къызэрэщлэ шыплэу 24-рэ зэхуащлэ а зэманым кърыубыдэу. Наркотикхэр хабзэм ебакъуэу зэрэщэм епха, хыбарегъащлэ-коммуникацэ сетхэр къагъэсэбэпу ялэжь шлэпхъаджагъэхэм я бжыгъэм хохъуэ. Апхуэдэуи нэхъыбэ хуэуш хамэ къэрал щыщ цыхухэм республикэм афиянхэхэхэр щызэрагъэклуэклэу ялэжь шлэпхъаджагъэхэри.

Зэхуэсым щыхэплэащ хабзэхуэмэ органхэмрэ тезырхэр щрагъэпшыныж IэнатIэхэмрэ я пщэ къыдэхуэ къалэнхэр гъэзэщлэным къыщагъэсэбэп Iэмалхэм. Гугъу нэхъ зыдэхэхэм ящышу къагъэлъэгъуащ афияным итхъэкъуахэм загъэужьыну зэрыхуэмейр, гъащлэм хэзэгъэжын папщлэ медицинэ Iуэхухъэбзэ хуащлэу зэрамыдэр. KIуэкIуэ Казбек жиаш суд унафэхэр нэсу гъэзэщлэ хъун папщлэ зыхуэфэщэ Iуэхушлалэхэм Iэмалу щыIэ псори къызэрагъэщхъэпапхэр.

Зэлушлалэм къыщыхагъэщаш ныбжьыщлэхэм папщлэ эзыхэм яфлэщлэу зэкуалэ центри 156-рэ, шлалэгъуалэ зэгъэжэныгъэу 8, волонтер зэгъэжэныгъэу 9, «Волонтер лэжьыгъэм зегъэужьынымкIэ центррр» абы и къудамэ 12-рэ республикэм зэрыщылажьэр. Къэбэрдей-Балъкъэрым апхуэдэуи шагъэзащлэ афияным шлэблэр демыгъэхъэ-хынымрэ наркотикхэр зэрагъэклуэклэным пэщлэтынымкIэ зыуэ щыт муниципальнэ программэхэр.

Къэпсэлъахэм едэлуэ нэужь KIуэкIуэ Казбек жиаш Iуэхушлалэхэр наркоманием пэщлэтыным хуэгъэзауэ адэкли зэдэлэжьээн зэрыхуейр. Зэлушлалэм зыщыхэплэа Iуэху псомкIи унафэ пыухыкIахэр къащтащ. Шыналъэхэм я унафэщлэхэм хуагъэуащ наркоманием зэрыпэщлэ Iуэхухэм егугъуну, абы хуэзэхалъхуэу щыIэ муниципальнэ программэхэр нэхъ нэсу къагъэсэбэпыну.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Iэташхуэ КъБР-м ЕгъэджэныгъэмкIэ, шлэныгъэмрэ шлалэгъуалэм я IуэхухэмкIэ и министрствэм пщэрылщыщлэщ, КъБР-м жылагъуэ зэхэтыкIэмрэ лъэпкъ IуэхухэмкIэ и институтхэм ящыгъуэу, афияным пэщлэтыным хуэгъэза лэжьыгъэм шлалэгъуалэ волонтер зэгъэжэныгъэхэр нэхъ жыджэру къыхашэну.

КъБР-м и Iэташхуэмрэ
Правительствэмрэ я пресс-Iуэхушлалэ.

КъБР-м ШэнхэбзэмкIэ и министрствэм, «КъБР-Медиа» къэралкIэзонэ Iуэхушлалэм, КъБР-м и Журналистхэм я зэгъэжэныгъэм, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгэ псалъэ», «Заман», «Горянка», «Советская молодежь» газетхэм, «Литературная Кабардино-Балкария», «Iуащхъэмахуэ», «Минги Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналхэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр» ВТК-м, «Къэбэрдей-Балъкъэр» республикэ хыбарегъащлэ агентствэм, «Эльбрус» тхылъ тедзэплэм я лэжьаклуэхэр ВГТРК-м и «Къэбэрдей-Балъкъэр» ГРТК-м и унафэщлэ Къэзанш Людмила Борис и пхъум хуогузавэ абы и шыпхуэ Хуэуэлуэн (Ахьмэт) Лалусэ Борис и пхъур дунейм зэрехыжам къыхэхыу.

ВГТРК-м и «Къэбэрдей-Балъкъэр» ГРТК-м и лэжьаклуэхэр «Къэбэрдей-Балъкъэр» къэрал телерадиокомпанием и унафэщлэ Къэзанш Людмила Борис и пхъум хуогузавэ абы и шыпхуэ Хуэуэлуэн (Ахьмэт) Лалусэ Борис и пхъур дунейм зэрехыжам къыхэхыу.

Цыху щыпкъэу дунейм тета

И ныбжьыр илъэс 88-м иту щаклуэгъуэм и 28-м дунейм ехыжаш цыныгъэл цырылуэ, егъэджакуэ, УФ-м цыныгъэ нэхъыщхъэ зэгъэгъуэ тынымккэ щыхъ зилэ и лэжъаклуэ, КъБР-м цыныгъэмккэ щыхъ зилэ и лэжъаклуэ, ШИДАА-м и академик, Кавказ Ищхъэрэм и Курыт щыналъэм щыуэпсыр хъумнымрэ физиологиемккэ цыныгъэ школ кыщызылуэ, Урыс ботаник зэгъуэныгъэм хэт, Кавказ Ищхъэрэм и ботаник хадэхэм елэжъ бюром и лэжъаклуэу шыта, биологие щыныгъэхэм я доктор, профессор Сльон Лудин Хъэчим и къуэр.

Ар 1934 гъэм мэлыжьыхъым и 15-м Аушдджер къуажэм кыщалъхуаш. 1955 гъэм Лудин Къэбэрдей-Балъкъэр Пединститутым цыттысхъэри, ехуэлэныгъэккэ къиухаш. 1963 гъэм щегъэжъауэ, Лудин КъБКЪУ-м Іэнатлэ зэмыллэу жьыгуэжэр илыгыу шылэжъаш: лаборант нэхъыжъу, доценту, профессору, кафедрэм и унафэщылу. Сльон Лудин езым кызылуэу шытащ къэкыгъэхэр зэрызэхэлъымрэ адрей ботаникэ щыныгъэхэмккэ щы-

ныгъэ-къэхутаклуэ лабораторэрэ «физиология» щыныгъэмккэ аспирантурэрэ. Абы зэригъэпэща щыныгъэ-къэхутаклуэ лабораторэр нобэми КъБР-м кыщыккэ къэкыгъэхэр щадж луэхушлэпэ нэхъыщхъэу къалытэ. Сльон Лудин и Іэдаккэ кыщыккэ тхылъ 12, щыныгъэл лэжыгъэу 200-м щигъу, абыхэм ящыцу 110-р ВАК-м и нэлэ щыт журналхэм кыттыригъэдзаш.

Сльон Лудин ушытэпсэлъыхккэ, и гугъу умышлу хъунукъым абы егъэджыгъэм кыщыгъэлъэгъуа Іэзагъми, ар университетым и гъащлэм жьыджэру хэлэжыккэ цыху жану зэрыщытамы. Лудин мызэмытлэу хахауэ шытащ профсоюзым и унафэщылу, химико-биологие факультетым и парт зэгухъэныгъэм и унафэщылым и къуэдзэу, еджакуэхэм я куратору. Сльон Лудин хэтт шылажъэ факультетым и профбюроми, партбюроми, университетымрэ факультетымрэ щызэхэт щыныгъэл чэнджэщаклуэ гупхэми. И къарум кыхъыжъу, Лудин езэш имылу университетым щеклуэккэ къэхутэныгъэ лэжыгъэхэм хэпщлауэ къеклуэ-ккэ.

Кыхуагъэфэща саугъэтхэм

ящыщ «Щыщлэр къэзылэ-тыжахэм зэрэхэтэм папщлэ», Ленин В. И. илъэси 100 щри-ктым ирихъэллэу кыдагъэккэ «Лэжыгъэм кыщыгъэлъэгъуа ехуэлэныгъэхэм папщлэ», академик Вавилов Н. И. и цлэр зезыхъэ медалхэр. Іэщлагъэм ехуэлэныгъэ кызырымыккэу кызырыщыгъэлъэгъуам щхъэ-ккэ «Щыныгъэм, цэнхэбзэм, егъэджыгъэм хуищла хэлъхъэныгъэм папщлэ» Европатэм абы кыхуигъэфэщауэ шытащ дипломрэ дыщэ медалрэ, щыхъ тхылъ зыбжани кыратащ.

Цыху щыпкъэу, щыныгъэл Іэзэу, гъащлэм шыгуфыккэ псэ хъэллэу дунейм тета Сльон Лудин зэи ящыгупщэнукъым фыккэ зигу къинажэ и еджакуэхэми, лэжыгъэхэми, уеллэм зэ флэкла кыхуэзэну кызы-хуимыуахэми.

КЪУДЕЙ АМИНЭ.

Мы махуэхэм

Дыгъэгъазэм и 4, щэбэт

- ◆ **Банкхэм я дунейпсо махуэщ**
- ◆ **Информатикэм и урысей махуэщ**
- ◆ **Индием и дзэ-тенджыз флотым и махуэщ**
- ◆ **1707 гъэм** Урысейм шыяпэу Москва кыщызылуахаш узыншагъэм щыккэлыгъыпккэу кырал луэхушлэпэ (иджыпсту ар Бурденкэ Н. Н. и цлэр зезыхъэ дзэ клиникэ сымаджэщ нэхъыщхъэрщ).
- ◆ **1717 гъэм** Астрэхъан губерниер кызырагъэпэщаш
- ◆ **1791 гъэм** Лондон (Инджылыз) кыщыдэклэщ «The Observer» («Обсервер») газетым и япэ номерыр.
- ◆ **1930 гъэм** Сюрех дэт техникэ еджапэ нэхъыщхъэм и профессор Паули Вольфганг нейтроныр зэрыщылэр кыху-тащ.
- ◆ **1946 гъэм** Москва щы-зэпкыралъхъащ «Москвич-400» лэужыгъуэм и япэ автомобилыр.
- ◆ **2009 гъэм** дунейм ехыжаш совет киноактёр цырылуэ, СССР-м и цыхубэ артист, Социалист Лэжыгъэм и Лы-хужь, СССР-м и Къэрал саугъэтыр зрата Тихонов Вячеслав.
- ◆ **1907 гъэм** кыалъхуаш уэрэд-жылакуэ, КъБАССР-м щыхъ зилэ и артист **Ало Лутлэ**.
- ◆ **1927 гъэм** кыалъхуаш адыгей усакуэ, тхаклуэ, драматург **Тхэркыуахуэ Мэжид**.

вагоным кыщыгъэуа лэ-гъымым и зэран цыху 231-м еклэщ - 34-р абдежым щы-хэклуэдащ, улэгъэ хъэлъэхэр ятелъу сымаджэщхэм яша-хэм ящыцу цыху 17 иужьккэ ллащ. Цыхуи 180-м фэбжэ зэхуэмыдэхэр хахат.

◆ **1915 гъэм** кыалъхуаш Адыгейм шыщ кырал лэжъаклуэ, Социалист Лэжыгъэм и Лы-хужь **Пшыжъ Пшымахуэ**.

◆ **1916 гъэм** кыалъхуаш КъШР-м шыщ, Совет Союзым и Лыхужь **Къуныжъ Зэмахъшэрий**.

◆ **1927 гъэм** кыалъхуаш тхыдэ щыныгъэхэм я доктор, КъБКЪУ-м и профессор, ШИДАА-м и академик, УФ-ми КъБР-ми щыныгъэхэмккэ щыхъ зилэ я лэжъаклуэ **Къумыкыу Тыгуэун**.

◆ **1938 гъэм** кыалъхуаш физи-ко-математикэ щыныгъэхэм я доктор, КъБКЪУ-м и про-фессор, ШИДАА-м и акаде-мик иккэ и президент, РАЕН-м и академик, УФ-м, КъБР-м, КъШР-м, АР-м щыныгъэхэм-ккэ щыхъ зилэ я лэжъаклуэ **Нэхуш Іэдэм**.

◆ **1960 гъэм** кыалъхуаш «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхъэ, КъБР-м щыхъ зилэ и журналист **Жыласэ Заурбэч**.

◆ **1992 гъэм** кыалъхуаш уэрэд-жылакуэ, АР-м, КъБР-м, КъШР-м щыхъ зилэ я артист **Быцтэ Азэмэт**.

Дунейм и шытыккэну

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымккэ, Налшык уфауэ щыщытынуш. Хуабэр махуэм градуси 9 - 12, жэщым граду-си 2 - 3 щыхъуноуш.

Дыгъэгъазэм и 6, блыщхъэ

◆ **Пермь крайм и махуэщ**

◆ **УФ-м и МВД-м наркотикхэм ехъэлла щлэпхаджэгъэхэр зэхэгъэккыныр зи нэлэ щлэ-тыну кыудамэ кыщыщызэ-рагъэпэща махуэщ (1991 гъэм)**

◆ **Тыркумэным шагъэллэпэ зэгъуэныгъэхэм я махуэр**

◆ **Белоруссием шылажъэ юристым и махуэщ**

◆ **Финляндие Республикэм и щхъэхуитыныгъэм и ма-хуэщ**. 1917 гъэм унафэ къаш-тащ ар Урысейм и унафэм зэрыщыщыжыгъэм теухуауэ.

◆ Балъкъэр щыныгъэл, фи-лософие щыныгъэхэм я док-тор, ШИДАА-м и академик, КъБР-мрэ Къалмыкымырэ щыныгъэхэмккэ щыхъ зилэ я лэжъаклуэ **Эфендиев Сэлих** и ныбжьыр илъэс 87-рэ ирокъу.

Дыгъэгъазэм и 5, тхэмахуэ

- ◆ **Щыгулыым и дунейпсо махуэщ**
- ◆ **Езыхэм яфлэпкы жыла-гъуэ, бэм яфлэ зыхъэлэ луэху-хэм хэтхэм я дунейпсо ма-хуэщ**
- ◆ **Экономикэ, социальнэ зыужыныгъэхэм елэжъ зэгухъэныгъэхэм я дунейпсо ма-хуэщ**
- ◆ **Урысейм и Дзэ щыхъым и махуэщ** - 1941 гъэм советы-дзэхэм Москва деж нэмыцэ зэрыпхуакуэхэр щрагъэ-ккэуэжы хуэжъащ.
- ◆ **1936 гъэм** СССР-м и етуанэ Конституцэр къаштащ. Ар тхыдэм хыхъащ «Сталиным и Конституцэ» цлэр илэу.
- ◆ **1936 гъэм** КъБАО-р КъБАССР хуауэ.
- ◆ **1942 гъэм** Къэбэрдей-Балъ-къэрым и партизанхэр Лэс-кэн Езанэм щылэ нэмыцэ бы-даплэм теуаш, хэщыныгъэш-хуи иратащ.
- ◆ **2003 гъэм** Кисловодск - Ми-неральные Воды мафлэгум теракт шалэжъащ. Етуанэ

Лэпкэ лушыгъэ:

Іугъуэ шагъэу цыху щопсэу.

Дунейпсо Адыгэ Хасэм, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм, «Адыгэ псалъэ» газетым я лэжъаклуэхэр ухуаклуэ **Къардэнгушлэ Заур Назир** и къуэм хуогузавэ абы и анэ **Къардэнгушлэ Жэня Гъудэберд** и пхур дунейм зэрехыжам кыхъккы.

Пэжым и тельхъэт

2021 гъэм щаклуэгъуэм и 24-м дунейм ехыжаш жылагуэ лэжъаклуэ цырылуэ Гуэбэщыккэ Жантемыр Мухъэмэд и къуэр.

Пэжым и тельхъэ, лей зыте-хъэм и кыщыщыджаклуэ, зауагъэр утыкум щызэхэзыгъэ-ккыф цыху щыпкъэу и гъащлэр ирихъэккэ Гуэбэщыккы. Гъуэгуанэ купщлафлэ и шы-багъ къыдэлъщ Жантемыр, республикэм и луэхушлэпэ зэхуэмыдэхэм пщлэрэ щыхъэр илэу шылэжъащ.

1961 гъэм Львов къалэм дэт Сату-экономикэ институтыр къиухри, абы лэжъэн шыщлэ-дзаш Дзэлыккэу щыналъэм щылэ райпом и бухгалтер нэхъыщхъэу иккэ зман клэщым къриуыдэу экономикэм, фи-нансым фылуэ хзыщыккэ Іэщлагъэллэ нэсу зыкыгъэлъэгъуаш. Куэд дэмыккыу ар ягъэуащ «Къэббалъккэ потреб-союз»-м и правленэм и тхэ-мадэм финанс луэхуэмккэ и къуэдзэу. Лэжыгъэм хъар-зынэу хэзэгъаи, и щыныгъэм адэккэ хигъэхуэну мурад ищлэ-ри, ар щлэтысхъэжаш аспи-рантурэм иккэ 1973 гъэм и дис-сертациэр ехуэлэныгъэккэ Киев щыпхигъэккэри, экономикэ щы-ныгъэхэм я кандидат хуащ. Щыналъэм кыгъэгъэжа нэужь абы кыхуагъэфэщащ КъБР-м сату луэхуэмккэ и министрым и къуэдзэу кылуыккы. А Іэнатлэм лэжыгъэшхуэ зэрыщыщыфлэ-гъэккэ и шыхъэтщ «Отличник советской торговли» щыхъ да-мыгъэр кызырыхуагъэфэщар.

Адэккэ ар илъэс 11-ккэ лэжъаш Къэбэрдей-Балъкъэрым транс-портымккэ и управленэм и уна-фэщылым и къуэдзэу. 1995 - 2013

гъэхэм ар шытащ езым кызы-ригъэпэщыжа, республикэм япэу кыщыуноухуа «Къэб-балъккэ аудит» луэхушлэпэ и тхэмадэу. Псом хуэмыдэу а илъэсхэм налуэ къэхуащ Гуэ-бэщыккы Іэщлагъэллэ лэрызе-хъэу, къэзыгъэпэщаклуэ Іэзэу зэрыщытыр. Къэбэрдей-Балъ-къэр Республикэм и экономик-кэр ефлэкуэнымккэ аудитор компанием лэжыгъэшхуэ ири-гъэкуэклэщ, предприятэ куэ-дым я финанс луэхуэр тэмэмэ зтеубла хъунымккэ иккыккэ сэбэпышхуэ яхуэхуащ.

Щыныгъэллэм, Іэщлагъэллэ пашэм и луэхушлэфэхэри гу-лытэншэ хуакуыым. Къэрал-лым, республикэм я экономикэ, финанс зыужыныгъэхэм жьы-джэру и гуащлэ зэрыхилъхэм кыпэккылуэ абы кыфлэащ «УФ-м щыхъ зилэ и экономикэ» цлэ лъаплэр, УФ-м и Аудитор Палатэм дыщэ медалккэ игъэпэжаш, 2006 гъэм Урысей Федерациэм и цыху цырылуэ-хэм я лэпкэ щынгъуазэм ар къылтытащ къэралым и мене-джер нэхъыфлу иккэ «УФ-м и топ-менеджер» щыхъыщлэр кыхуигъэфэщащ. Апхуэдэу абы илъэс зэхуэмыдэхэм кы-ратащ Къэбэрдей-Балъкъэр Рес-публикэм, КъБР-м и Парламен-тым, Правительствэм я Щыхъ тхылъхэр.

КъБР-м и Промышленник-хэмрэ хъэрычэтыщлэхэмрэ я союзым и тхэмадэм и къуэ-дзэу, Мэкъумэш хозыштэ-хэмккэ ассоциациэм и советым, Налшык къалэ и хъэрычэты-щлэхэм я зэгухъэныгъэм и правленэм я унафэщылу шыт-ккэрэ хъэрычэт луэхум зегъэу-жынымккэ дэлэпыккыуэжышхуэ яхуэхуащ, гъэзэщлэкуэ, муни-ципальнэ органхэм, апхуэдэуи хъэрычэт луэху цыккымырэ куры-тымрэ ехъэлла хуитыныгъэхэр хъумэнымккэ зэфлигъэккэащ кыпхуэмыллытэнш.

Гуэбэщыккэ Жантемыр КъБР-м и Іэтащхъэм и деж Ин-вестицэмрэ хъэрычэт луэхумккэ щылэ советым жьыджэру дэлэ-

жъащ, министерствэ, ведом-ствэ щхъэхуэхэм я Жылагуэ советхэм хэттащ, КъБР-м и Парламентым, Налшык къалэ ад-министрациэм кызыригъэпэщ зэлэушлэхэм щлэх-щлэхуэрэ ирагъэблагъэрт. Ар хагъэхъат КъБР-м Мэкъумэш хозышт-вэмккэ и министерствэм и кол-легием, грантыр зыхуэфэщэ фермер щлэзыдзагъащлэхэр кыхъызыну къэпщытакуэ гупми хэтт.

«Къэбэрдей-Балъкъэрым мамырыгъэ, лэпкэ зэгур-луэныгъэ илыным и тельхъэу» зэгухъэныгъэм и унафэщлэ кы-лыккыум шыпэрытми лэпккы-хэм яку мамырыгъэ, зэгур-луэныгъэ, ныбжьэгъуэ дэ-лэнынымккэ луэху щхъэпэ куэд иригъэккылащ. Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Абхъазымрэ шыпсэу лэпккыхэм я зэны-жыгъэгуэр егъэфлэкуэным хуищла хэлъхъэныгъэм папщлэ Жантемыр кыхуагъэфэщауэ шытащ «Щлэрэ щыхъэрэ» ор-деныр.

Іужьрей илъэсхэм Гуэбэщы-ккы республикэм и цылуэху-хэм теухуауэ щылэ гугъуехъэр зэфлэкуыным и гуащлэхуэ хилъхъащ. Хэккыпэхэр къэзы-гъэналэу проектхэр игъэхъэ-зыруэр мызэ-мытлэу утыку кырихъащ, кыщыныгъэхэм адыгэбзэр курыт школхэм зэ-рыщрагъэджым теухуауэ щылэ гукъуэхэр кыгъээнэлуаш.

Хабзэм тегу сыт хуэдэ луэху-ри зэрызэфлихыным хушлэ-ккыу псэуащ Гуэбэщыккы. Жылам тегъуэтэж цыхуу, зи щхъэ къэзыхъэллэм дэлэпы-ккыуэгу хуэхуфу зи гъащлэр езыхъэкла Жантемыр и фэ-еплэ нэхур зыхъумэнур ар кыщалъхуа Хъэтуей къуажэм и зактуэккыым, ар куэдрэ фы-ккэ ягу къагъэккыжынуш зы-цыхуу шыта псоми. Апхуэдэ пщлэмрэ щыхъымрэ абы кыхуахъащ еккыу дунейм зэрытетам, лэужь дахэ абы кызырыщынаи.

ТХЪЭХУШЫНЭ Ланэ.

ТВ НЭТЫНХЭР

Блыщхэ, дыгъэгъазэм и 6

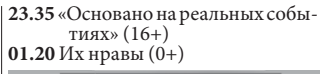
05.00, 09.25 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 «Жить здорово!» (16+)

РОССИЯ 1

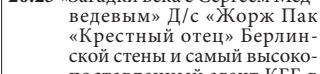
05.00, 09.30 «Утро России»
09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время
09.55 «О самом главном». Ток-шоу (12+)

04.55 Т/с «Мухтар. Новый след»
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сегодня

05.20 «Диверсанты». Докудрама
07.00 «Сегодня утром» (12+)
09.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня (16+)

06.00 Профессиональный бокс. Джервонта Дэвис против Исаака Круса.

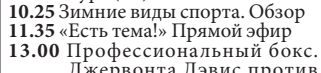

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Новости культуры
06.35 «Пешком...». Москва книжная

15.20 «Агора». Ток-шоу с Михаилом Швыдким
16.25 Д/ф «Александр Невский. За Веру и Отечество»

06.00 Профессиональный бокс. Джервонта Дэвис против Исаака Круса.

04.55 Т/с «Мухтар. Новый след» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

Гъубж, дыгъэгъазэм и 7

05.00, 09.25 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 «Жить здорово!» (16+)

05.00, 09.30 «Утро России»
09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время
09.55 «О самом главном». Ток-шоу (12+)

04.55 Т/с «Мухтар. Новый след» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

20.00 Т/с «Горячая точка» (16+)
23.35 «Поздняков» (16+)
23.50 «Основано на реальных событиях» (16+)

05.10, 13.25, 14.05, 03.35 Т/с «Белые волки» (16+)
07.00 «Сегодня утром» (12+)
09.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня (16+)

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Новости культуры
06.35 «Пешком...». Москва дворянская

14.05, 22.15 Т/с «Имя Розы» (16+)
15.05 Новости. Подробно. Книги
15.20 «Эрмитаж». Авторская программа Михаила Пиотровского

06.00, 09.05, 12.35, 15.40, 18.25 Новости
06.05, 19.35, 01.00 Все на Матч! Прямой эфир
09.10, 12.40 «Специальный репортаж» (12+)

Бэрэжьей, дыгъэгъазэм и 8

05.00, 09.25 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 «Жить здорово!» (16+)

РОССИЯ 1

05.00, 09.30 «Утро России»
09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время
09.55 «О самом главном». Ток-шоу (12+)

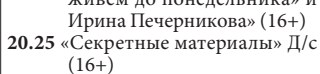

04.55 Т/с «Мухтар. Новый след» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

16.45 «За гранью» (16+)
17.50 «ДНК» (16+)
20.00 Т/с «Горячая точка» (16+)

05.10, 13.25, 14.05, 03.35 Т/с «Белые волки» (16+)
07.00 «Сегодня утром» (12+)
09.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня (16+)

06.00, 08.55, 15.40 Новости
06.05, 16.15, 01.00 Все на Матч! Прямой эфир

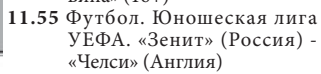

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Новости культуры
06.35 «Пешком...». Новоисерусалимский монастырь

12.20, 23.10 К 200-летию со дня рождения Николая Некрасова. «Муза мести и печали»
12.55 Искусственный отбор
13.40 Д/с «Великие мифы. Илиада»

06.00, 08.55, 15.40 Новости
06.05, 16.15, 01.00 Все на Матч! Прямой эфир

04.55 Т/с «Мухтар. Новый след» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

Махуэку, дыгъэгъазэм и 9

05.00, 09.25 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 «Жить здорово!» (16+)

05.00, 09.30 «Утро России»
09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время
09.55 «О самом главном». Ток-шоу (12+)

04.55 Т/с «Мухтар. Новый след» (16+)
06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)

16.45 «За гранью» (16+)
17.50 «ДНК» (16+)
20.00 Т/с «Магистраль» (16+)

05.10, 13.25, 14.05, 04.15 Т/с «Белые волки» (16+)
07.00 «Сегодня утром» (12+)
09.00, 13.00, 18.00, 21.15 Новости дня (16+)

06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Новости культуры
06.35 «Пешком...». Москва восточная

13.40 Д/с «Великие мифы. Илиада»
14.05, 22.15 Т/с «Имя Розы» (16+)
15.05 Новости. Подробно. Театр
15.20 Моя любовь - Россия! Ведущий Пьер-Кристиан Броше.

06.00, 08.55, 12.35, 15.40, 18.30 Новости
06.05, 18.35, 01.00 Все на Матч! Прямой эфир
09.00, 12.40 «Специальный репортаж» (12+)

Мэрэм, дыгъэгъазэм и 10

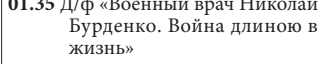

- 05.00, 09.25 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.50 «Жить здорово!» (16+)

- 06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+)
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
08.25 «Простые секреты» (16+)

- 05.50 Т/с «Белые волки». 15, 16 с (16+)
08.10, 09.20 Х/ф «Фартовый» (16+)

- 06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.45 Новости культуры
06.35 «Пешком...». Москва язуска

- 15.05 Письма из провинции. Поселок Мстера
15.35 «Энигма. Джанандреа Нозеда»
16.20 Х/ф «Восточный дантист» (16+)

- 06.00, 09.00, 12.35, 20.50 Новости
06.05, 17.50, 23.00 Все на Матч! Прямой эфир

- 06.00 Телеканал «Доброе утро. Суббота»
09.00 Умницы и умники (12+)
09.45 «Слово пастыря» (0+)

- 05.00 «Утро России. Суббота»
08.00 Вести. Местное время
08.20 Местное время. Суббота

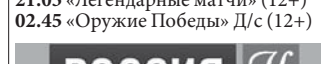

- 05.35 Х/ф «Вызов» (16+)
07.25 Смотр (0+)

- 08.20 «Готовим с Алексеем Зиминным» (0+)
08.45 «Поедем, поедим!» (0+)

- 06.10 Х/ф «Вам и не снилось...» (16+)
08.00, 13.00, 18.00 Новости дня (16+)

- 06.30 «Мария Петровых «Ни холоден, ни горяч» в программе «Библейский сюжет»

- 07.55 Х/ф «Погода на август» (16+)
09.05 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфириным»

- 06.00 Профессиональный бокс. Крис Колберт против Хайме Арболеди. Бой за титул чемпиона мира по версии WBA (16+)

Тхъэмахуэ, дыгъэгъазэм и 12

- 04.40, 06.10 Т/с «Семейный дом» (16+)
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.55 «Играй, гармонь любимая!» (12+)

- 04.25 Х/ф «Небеса обетованные» (16+)
06.35 «Центральное телевидение» (16+)

- 05.25 Т/с «Белые волки» (16+)
07.15 Х/ф «Ожидание полковника Шальгины» (16+)

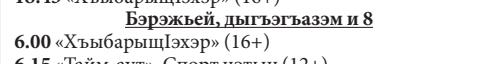
- 06.30 Мультфильмы
07.40 Х/ф «Восточный дантист»
09.50 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфириным»

- 06.00 Профессиональный бокс. Василий Ломаченко против Ричарда Комми
07.00, 09.00, 12.35, 22.35 Новости

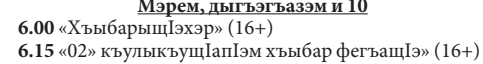
ОТР ОБЩЕСТВЕННОЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ РОССИИ

- Блыщхъэ, дыгъэгъазэм и 6
6.00 «Республика: тхъэмахуэ зэхуакхыбархэр» (16+)
6.30 «Къэбэрдей-Балъкъэр-100». КъБР-м щеклуэкIа Дунейпсо кинофестивалыр зыхуащIыж (12+)

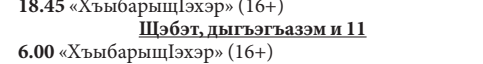

- 6.00 «ХыбарыщIэхэр» (16+)
6.15 «Сабийхэм я дуней» (6+)
6.40 Бомарше П. «Женитъба Фигаро». Горький Максим и цIэр зезыхъ Урыс къэрал драмэ театрым и спектакль. Япэ Iыхъ (12+)

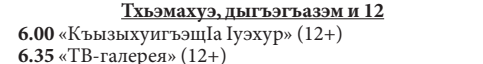
- 8.00 «Уи пщэдджыжь фIуэу, Къэбэрдей-Балъкъэр!»
8.20 «Дыщ джэдэжй цIыкIу». Урыс драмэ театрым и спектакль (12+)

- Мэрэм, дыгъэгъазэм и 10
6.00 «ХыбарыщIэхэр» (16+)
6.15 «02» ктулькхуащIапIэм хыбар фегъащIэ (16+)

- Шэбэт, дыгъэгъазэм и 11
6.00 «ХыбарыщIэхэр» (16+)
6.15 «Тайм-аут». Спорт нэтын (12+)

- Тхъэмахуэ, дыгъэгъазэм и 12
6.00 «КъызыгуащIа Iуэхур» (12+)
6.35 «ТВ-галерея» (12+)

1 КЪБР «Мир» канал

6.00 «Республик: тхэмахуэ зэхуаку хьыбархэр» (16+)
6.30 «Си гукэжыгжэр». УФ-м еггэдэжыгжэмкIэ цыгьх зилэ и лэжыкIуэ Азыгэ Лидэ (адыгэбзэкIэ) (12+)

21.05 ТхакIуэ, публицист Кучмезовэ Рае (12+)
21.40 «ХьыбарыщIэхэр» (16+)
Бэрэжьей, дыгэгэазэм и 8
6.00 «ХьыбарыщIэхэр» (16+)

гьлэгэуэныггэ (балькэрыбзэкIэ) (12+)
17.50 «Динымрэ гьашIэмрэ» (адыгэбзэкIэ) (12+)
18.20 «49-нэ каналым и пошт» (16+)

8.00 «Зэманым и шэрх» (балькэрыбзэкIэ) (12+)
8.20 «Си гукэжыгжэр». Лашынккей кьуажэм дэт курьт еджапIэ №1-м и еггэдэжыгжэмкIэ Кьуэныкьуей Эммэ (адыгэбзэкIэ) (12+)

«Къэбэрдей-Балькэр» ГТРК-м и радио

Блыщхэ, дыгэгэазэм и 6
7.10 - 8.00 «Пщэдджыгжым жьыуэ» (адыгэбзэкIэ, балькэрыбзэкIэ, урысыбзэкIэ)

ШоджэнцIыкIуэ Нурий (адыгэбзэкIэ)
18.30 - 18.40 «Псоми ятеухуауэ» (адыгэбзэкIэ)
19.00 «Фьуэ флгьагу макъамэхэр»

18.10-18.25 «ХЪЫБАРЫШЦIЭХЭР» (адыгэбзэкIэ, балькэрыбзэкIэ, урысыбзэкIэ)
18.25 - 18.30 Радиом и дыщэ фондым шыщIэ. КIышкыгэуэ Алим

«Къэбэрдей-Балькэр» ГТРК-м и ТВ
Блыщхэ, дыгэгэазэм и 6
7.07, 7.35, 8.07, 8.35 ШIыпIэ зэман. «Пщэдджыж».

«Россия 24» «Къэбэрдей-Балькэр» ГТРК-м и ТВ

Блыщхэ, дыгэгэазэм и 6
15.00 ШIыпIэ зэман. «Россия 24». «Тхэмахуэ зэхуаку хьыбархэр» (12+)

Махуэку, дыгэгэазэм и 9
17.30 ШIыпIэ зэман. «Россия 24». КЪБР-м шыгьыбархэр (12+)

15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫШЦIЭХЭР» (адыгэбзэкIэ, балькэрыбзэкIэ, урысыбзэкIэ)
15.25 - 15.45 «Шэрджэс дуней» (адыгэбзэкIэ)

17.45 ШIыпIэ зэман. «Россия 24». Интервью шхэхуэ (12+)
Мэрэм, дыгэгэазэм и 10
17.30 ШIыпIэ зэман. «Россия 24». КЪБР-м шыгьыбархэр (12+)

КЪБР-М И РАДИО

- Бльщхъ, дыгъэгъазэм и 6**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.35 - «Фэр папщIэ» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Макъамэ» (адыгъбзэкIэ)
 2.30 - «Жэщыбг нэужьым» (адыгъбзэкIэ)
 3.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 4.00 - «Жырхана» (балькърьбзэкIэ)
 5.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 6.35 - «ПщIэну щхъэпэщ» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 6.45 - 7.00 «Спорт хьыбархэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)
«ХьыбарыцIэхэр» (адыгъбзэкIэ):
 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«ХьыбарыцIэхэр» (балькърьбзэкIэ):
 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«ХьыбарыцIэхэр» (урьсыбзэкIэ):
 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00
- 7.15 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.45 - «Узыншагъэ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.20 - «Билимини дуньясы» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 8.40 - «Псалъмакъ щхъэпэщ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 10.05 - «ХьэщIэщ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.25 - «Фэр папщIэ» (адыгъбзэкIэ)
 11.05 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 11.25 - «Жыр саугъа» (балькърьбзэкIэ)
 11.48 - «Назму толкъуналарьнда» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 12.05 - «Къехъэки-нехъэки зыхэмьлг псалъмакъ» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 12.35 - «Дуней тетыкIэ» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 13.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.35 - «Псалъмакъ щхъэпэщ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.50 - «Узыншагъэ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 14.30 - «ГушылэпIэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 15.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 16.05 - «ХьэщIэщ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 16.25 - «Фэр папщIэ» (адыгъбзэкIэ)
 17.05 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 17.25 - «Жыр саугъа» (балькърьбзэкIэ)
 17.48 - «Назму толкъуналарьнда» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 18.05 - «Къехъэки-нехъэки зыхэмьлг псалъмакъ» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 18.35 - «Дуней тетыкIэ» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 19.05 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 19.45 - «Таурхъан» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 20.05 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 20.40 - «Юрен» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 21.05 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 21.35 - «ПщIэну щхъэпэщ» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 21.45 - «Спорт хьыбархэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 22.00 - «Макъамэ» (адыгъбзэкIэ)
 22.35 - «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгъбзэкIэ)
 23.00 - 24.00 «Жырхана» (балькърьбзэкIэ)

- Гъубж, дыгъэгъазэм и 7**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.30 - «Жэщыбг нэужьым» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 2.30 - «ГушылэпIэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 3.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 3.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 4.00 - «Фэр папщIэ» (адыгъбзэкIэ)
 5.00 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 5.25 - «Жыр саугъа» (балькърьбзэкIэ)
 6.00 - 7.00 Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
«ХьыбарыцIэхэр» (адыгъбзэкIэ):
 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«ХьыбарыцIэхэр» (балькърьбзэкIэ):
 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«ХьыбарыцIэхэр» (урьсыбзэкIэ):
 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00
- 7.15 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.45 - «Ди лъахэ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.20 - «Боракъ» (балькърьбзэкIэ)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.20 - «Гукъыдэж» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 10.05 - «Адыгъхэр: тхьдэр, хабзэр» (адыгъбзэкIэ)
 10.50 - «Инэмыкъуэ» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 11.05 - «Халкъ жырла» (балькърьбзэкIэ)
 11.30 - «Миллет хазнабыздан» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 12.05 - «Интервал QT» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 12.25 - «Сабигъуэм и дуней» (урьсыбзэкIэ) (6+)
 12.45 - «Таурхъан» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 13.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.35 - «Ди лъахэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.50 - «Инэмыкъуэ» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 14.30 - «Фэр папщIэ» (адыгъбзэкIэ)
 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 15.25 - «Гукъыдэж» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 16.05 - «Адыгъхэр: тхьдэр, хабзэр» (адыгъбзэкIэ)
 17.05 - «Боракъ» (балькърьбзэкIэ)
 17.35 - «Халкъ жырла» (балькърьбзэкIэ)
 18.05 - «Интервал QT» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 18.25 - «Сабигъуэм и дуней» (урьсыбзэкIэ) (6+)

- 19.05 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 19.45 - «Таурхъан» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 20.05 - «Билимини дуньясы» (балькърьбзэкIэ)
 20.25 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ).
 21.05 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 21.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 22.00 - «ХьэщIэщ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 22.30 - «ГушылэпIэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 23.00 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 23.25 - 24.00 «Жыр саугъа» (балькърьбзэкIэ)

- Бэрэжый, дыгъэгъазэм и 8**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.30 - «Жэщыбг нэужьым» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 2.35 - «Фэр папщIэ»
 3.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 3.20 - «Гукъыдэж» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 4.00 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгъбзэкIэ)
 5.00 - «Халкъ жыра» (балькърьбзэкIэ)
 5.30 - «Боракъ» (балькърьбзэкIэ)
 6.00 - 7.00 Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
«ХьыбарыцIэхэр» (адыгъбзэкIэ):
 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«ХьыбарыцIэхэр» (балькърьбзэкIэ):
 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«ХьыбарыцIэхэр» (урьсыбзэкIэ):
 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

- 7.15 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.45 - «Сэтэней» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.30 - «Къонгурочукъ» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 10.05 - «Цыхумрэ гъащIэмрэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.25 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгъбзэкIэ)
 11.05 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 11.30 - «Салам алейкум» (балькърьбзэкIэ)
 12.05 - «Гъуазджэм и щыналъгъэ» (урьсыбзэкIэ)
 12.35 - «Кавказым и симфоние» (урьсыбзэкIэ)
 13.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.35 - «Гукъыдэж» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 14.20 - «Къонгурочукъ» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 14.40 - «Усыгъэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 14.50 - Къызэрыфэ пшыналъгъэхэр (адыгъбзэкIэ)
 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 15.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 16.05 - «Сэтэней» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 16.20 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгъбзэкIэ)
 17.05 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 17.25 - «Салам алейкум» (балькърьбзэкIэ)
 18.05 - «Гъуазджэм и щыналъгъэ» (урьсыбзэкIэ)
 18.35 - «Кавказым и симфоние» (урьсыбзэкIэ)

- Мэрэм, дыгъэгъазэм и 10**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.30 - «Жэщыбг нэужьым» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 3.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 4.00 - «Дингуазэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 4.10 - «ЕджапIэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 4.30 - «Щалэгъуэ» (адыгъбзэкIэ)
 5.00 - «Алтын хазна» (балькърьбзэкIэ)
 5.30 - «Ауаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 6.00 - 7.00 Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
«ХьыбарыцIэхэр» (адыгъбзэкIэ):
 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«ХьыбарыцIэхэр» (балькърьбзэкIэ):
 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«ХьыбарыцIэхэр» (урьсыбзэкIэ):
 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

- 7.15 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.45 - «Диньмрэ гъащIэмрэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.50 - «ИэщIагъэ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.20 - «Кюбюрчек» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 8.35 - «Тау макъамла» (балькърьбзэкIэ)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 10.05 - «ГъащIэм и дамыгъэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.25 - «Прозэм и напэкуэцIэхэр» (адыгъбзэкIэ)
 10.45 - «Лэгъуныкъу» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 11.05 - «Ууаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 11.20 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 11.45 - «Сиз а билемисиз» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 12.05 - «Гъуазджэм и щыналъгъэ» (урьсыбзэкIэ)
 12.35 - «Сабигъуэм и дуней» (урьсыбзэкIэ) (6+)
 12.50 - «Жэуап зэтыгъуей упщIэхэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)

- Махуэку, дыгъэгъазэм и 9**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 00.30 - «Кавказым и симфоние» (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.35 - «Гукъыдэж» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 3.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 3.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 4.00 - «Усыгъэ» (адыгъбзэкIэ)
 4.10 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгъбзэкIэ)
 4.50 - Къызэрыфэ пшыналъгъэхэр (адыгъбзэкIэ)
 5.00 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 5.30 - «Салам алейкум» (балькърьбзэкIэ)
 6.00 - 7.00 Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
«ХьыбарыцIэхэр» (адыгъбзэкIэ):
 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«ХьыбарыцIэхэр» (балькърьбзэкIэ):
 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«ХьыбарыцIэхэр» (урьсыбзэкIэ):
 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

- 7.15 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.45 - «Зэманым пэджэжу» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.20 - «Алтын хазна» (балькърьбзэкIэ)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.20 - «Сабигъуэм и дуней» (урьсыбзэкIэ) (6+)
 9.30 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 10.05 - «Дингуазэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.15 - «ЕджапIэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.20 - Адыгъ уэрэдыжхэр (адыгъбзэкIэ)
 10.45 - «Журналист ныбжьыцIэхэм я псалъгъэ» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 11.05 - «Тейри кылыч» (балькърьбзэкIэ) (6+)

- 11.30 - «Ауаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 12.05 - «Къыддекуэки хабзэхэр» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 12.30 - «Макъамэм и толькунхэм» (урьсыбзэкIэ)
 13.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.45 - «Зэманым пэджэжу» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 14.30 - «Щалэгъуэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 15.25 - «Сабигъуэм и дуней» (урьсыбзэкIэ) (6+)
 15.35 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 16.05 - «Дингуазэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 16.15 - «ЕджапIэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 16.20 - Адыгъ уэрэдыжхэр (адыгъбзэкIэ)
 16.45 - «Журналист ныбжьыцIэхэм я псалъгъэ» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 17.05 - «Алтын хазна» (балькърьбзэкIэ)
 17.35 - «Ауаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 18.05 - «Къыддекуэки хабзэхэр» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 18.30 - «Макъамэм и толькунхэм» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 19.05 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 19.45 - «Таурхъан» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 20.05 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 20.25 - «Къонгурочукъ» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 21.05 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 21.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 22.00 - «Цыхумрэ гъащIэмрэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 22.25 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгъбзэкIэ)
 23.00 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 23.30 - 24.00 «Салам алейкум» (балькърьбзэкIэ)

- Щэбэт, дыгъэгъазэм и 11**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.30 - «Жэщыбг нэужьым» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 2.30 - «Тау макъамла» (балькърьбзэкIэ)
 3.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 3.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 4.00 - «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгъбзэкIэ)
 5.00 - «Ууаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 5.15 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 5.30 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 6.00 - 7.00 Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 7.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.38 - «Лъэпкъым и фыгыуэхэр» (адыгъбзэкIэ)
 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.25 - «Илхам» (балькърьбзэкIэ)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.25 - «Радиус-99,5» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 9.45 - Усэхэр (урьсыбзэкIэ)
 10.00 - «ГъащIэм и дамыгъэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.20 - «Дэрэжэгъуэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 10.50 - «Жаншэрхъ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 11.00 - «Бора» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 11.21 - «Топалайчыкъ» (балькърьбзэкIэ) (6+)
 11.30 - «Акъ таулары жырылары» (балькърьбзэкIэ)
 12.00 - «Гукъыдэж» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 12.44 - «Спорт хьыбархэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 13.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.38 - «Лъэпкъым и фыгыуэхэр» (адыгъбзэкIэ)
 14.00 - «Утыку» (адыгъбзэкIэ)
 14.50 - «Жаншэрхъ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 15.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 15.25 - «Илхам» (балькърьбзэкIэ)
 16.00 - «Бора» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 16.21 - «Топалайчыкъ» (балькърьбзэкIэ)
 16.30 - «Акъ таулары жырылары» (балькърьбзэкIэ)

- (урьсыбзэкIэ) (12+)
 13.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.45 - «Диньмрэ гъащIэмрэ» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.50 - «ИэщIагъэ» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 14.30 - «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 15.25 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 16.05 - «Прозэм и напэкуэцIэхэр» (адыгъбзэкIэ)
 16.45 - «Лэгъуныкъу» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 17.05 - «Ууаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 17.20 - «Чамхана» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 17.45 - «Сиз а билемисиз» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 18.05 - «Гъуазджэм и щыналъгъэ» (урьсыбзэкIэ) (6+)
 18.35 - «Сабигъуэм и дуней» (урьсыбзэкIэ) (6+)
 18.50 - «Жэуап зэтыгъуей упщIэхэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 19.05 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 19.45 - «Таурхъан» (адыгъбзэкIэ) (6+)
 20.05 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 20.25 - «Алтын хазна» (балькърьбзэкIэ)
 21.05 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 21.30 - «Кавказым и макъхэр» (урьсыбзэкIэ)
 22.00 - «Щалэгъуэ» (адыгъбзэкIэ)
 22.35 - Адыгъ уэрэдыжхэр (адыгъбзэкIэ)
 23.00 - «Ауаз» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 23.25 - 24.00 «Орайда» (балькърьбзэкIэ)

- Тхъэмахуэ, дыгъэгъазэм и 12**
 00.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 1.00 - Макъамэ 99,5-FM (адыгъбзэкIэ)
 1.38 - «Лъэпкъым и фыгыуэхэр» (адыгъбзэкIэ)
 2.00 - «Жэщыбг нэужьым» (адыгъбзэкIэ)
 3.00 - «Орайда» (балькърьбзэкIэ)
 3.25 - «Илхам» (балькърьбзэкIэ)
 4.00 - «Бора» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 4.30 - «Акъ таулары жырылары» (балькърьбзэкIэ)
 5.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 5.25 - «Радиус-99,5» (урьсыбзэкIэ)
 5.45 - Усэхэр (урьсыбзэкIэ)
 6.00 - Макъамэ 99,5-FM (урьсыбзэкIэ)
 6.44 - 7.00 «Спорт хьыбархэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)
«ХьыбарыцIэхэр»:
 Тхъэмахуэм къэхъуэхэр: 10.00, 14.00
«ХьыбарыцIэхэр»:
 Тхъэмахуэм къэхъуэхэр: 8.00, 15.00
«ХьыбарыцIэхэр»:
 Тхъэмахуэм къэхъуэхэр: 12.00, 17.00
- 7.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 7.40 - «Фэр папщIэ» (адыгъбзэкIэ)
 8.10 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (балькърьбзэкIэ) (16+)
 8.45 - «Юрен» (балькърьбзэкIэ) (12+)
 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (урьсыбзэкIэ) (16+)
 9.35 - «ПщIэну щхъэпэщ» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 9.45 - «Спорт хьыбархэр» (урьсыбзэкIэ) (12+)
 10.10 - «Ди зэуцIапIэм» (адыгъбзэкIэ)
 10.40 - «Дерс» (адыгъбзэкIэ) (12+)
 11.00 - «Сахна» (балькърьбзэкIэ)
 12.10 - «Театры микрофоным Иутщ» (урьсыбзэкIэ)
 13.00 - «Си Къэбэрдей-Балькър» (адыгъбзэкIэ) (16+)
 13.35 - «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (

Адыгъэгу зилэ, лъэпкъыпсэ зылуи Къуцхъэ Догъэн и ныбжьыр илъэс 65-рэ ирокъу

Цыхум и гум, и псэм лүэхугъуэ зэмылэужьыгъуэхэр шигъафлэ хабзэщ, ар лэжьыгъэм, унагъуэм ехъэлауэ шрет е гъащлэм шыщ нэгъуэщлэ хуэпсаплэхэм епхауэ ирехъуи. Зи унагъуэ исыж, зи Хэку шыпсэуж цыхум зыхимыщлэн куэд хэхэсхэм я гушлэ лъапсэм зэрыщалагъым сэ шэч къытесхьэркъым. Ар куэдрэ хьэкъ тшохъу, хамэ къэралхэр псэуплэ зыхуэхъуа ди лъэпкъэгъухэм я гурыгъу-гурыщлэхэр къыщытхуауатклэ, адыгэ лъэпкъым ехъэлауэ ящлэфымрэ ялэжьыфымрэ ди нэгъуэ шыщлэклэ. Сыт хуэдэ лүэхум епхауэ шытми, ар тласхъэ хъуа иужьщ нэхъ ерыщу цыхур абы елэжьын шыщлэидзэр. Арагъэнщ адыгэ макъамэм, уэрэдым, ахэр усынымрэ утыкум шыгъээщлэнымрэ яужь щихъауэ шытар зи махуэр зыгъэляплэ адыгэлл ахьырзэманыр. Хэкупсэ нэсу зэрыщытыр зи лүэхушлэфэкли дуней тетыклэкли налуэ зыщлэ, адыгэ лъэпкъым къыдэгъугурыкълуэу шыта хьэпшып куэдкълэихэр зэхуэхъысыжауэ зы-хъумэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым гъуазджэхэмклэ щыхъ зилэ и лэжьакулэ, ди шлэджыкълэуэхэм республикэм шыпсэу нэгъуэщлэ куэдми фыуэ яцыху Къуцхъэ Догъэн и ныбжьыр дыгъэгъазэм и 3-м илъэс 65-рэ ирикъуащ.

«ХЭКУР хэкуш, дызэрыщыкълу лъан-дэрэ абы и хъыбарым дыкыщлэйтэ-джаш. Къэбэрдей-Балъкъэрым ушы-щылэм и деж, мыр си уафэщ, мыр си щылыгъэщ жыболэри, уи псэм зегъэпсэху. Дэнэклэ шыпсэу адыгэхэм ящыщу къэкълуэжыфыр къэкълуэжын е хамэ къэрал кълуэуэ зыщагъэпсэху нэхэрэ Хэкужым зыщалапкъыныр нэхъ ягъэнэхъапэу шытын хуейщ», - желэ шыпсэу Тыркум къыкълуэ, лэман, шхъэусыгъуэ къыкълуэхэмэ, зи лъэр лъахэм къээзыху Догъэн. Илъэс зыб-жанэклэ къэмкълуэжыфауэ, 2019 гъэм Налшык шыхъэщлэ ар. Абы шыгъуэ дыщыхуэзэм уи флэщ хуэнтэкъым гуфлэгъуэрэ дэрэжэгъуэу абы и нэгум кърихыр, и ныбжьэгъухэр зэрилъэ-гъуам, зэрабгъэдэсам, ди лъахэм и щыплэ куэдым и лъэр зэрынихусам игъэгъушхуауэ.

Догъэн игъэзашлэ уэрэдхэр цлэ-рылуэщ, и макъым цыхубэр дехъэх. Абыхэм я лъабжьэр лъэпкъым и тхыдэрщ, и гукъуэрщ нэхъыбэу. Уэрэд-клэ нэхъ къацыху хъуами, музыкэм хуеджакъым Догъэн, апхуэдэ лэщлагъи илэкъым. Техникэ институтым щри-гъаджэу шытащ. Илъэс зыбжанэ ипэклэ къэрал лүэхум къыпыкълуэ езым хьэрэчэт ещлэ, Японием, Германиям, Голландием шылэ завод гуэрэхэм я диле-ру мэлажэ. Станокхэр кърагъашэ, ягъуэу, ахэр зыгъэлэжьэну лэщла-гъэлэхэр ягъасэ. Абы къыдэхуэ зэман тлэкълур адыгэ лүэхум - уэрэдхэм, лүэры-луатэм, хъыбархэм, Хасэм - ятрегъэкълуа-дэ.

Къуцхъэм зэрыжилэмклэ, Тыркум шыпсэу адыгэ лыжь-фызыжхэм жалэ-жу кълуэдыжыным нэса уэрэдыжхэр, хъыбархэр, псалъэжхэр, таурыххэр, тхыдэм теухуа гукъэкълуэжхэр зэщлэ-къуэжынырщ, зэхуэхъэсыжынырщ лүэхур къыщэжыбар. «Ахэр, лэман имылуэ, лъэпкъым и пашхъэ ижъыжын хуейт.

Компьютери диктофони щымылуэ, лүэрылуэтэжэ, зы жьэм жьэдэклэмэ, ад-реим жьэдыхьэрэ ди деж къыщахъэсы-факлэ, дэ лэману дилэр къэдмы-гъэсэбэпыныр икли емыкълуэ икли гуэ-ныхыт», - желэ Догъэн. Апхуэдэу зэхуи-хъэсыжа уэрэдыжхэрэч зэман ипэклэ къыдигъэклэ дискитлым тетыр. Тыркум-кли Къэбэрдеймкли псынщлэ дыдэу цызэбгъыкълэ ахэр, радиокли куэдрэ къат. Ар апхуэдэу къыщлапхуэтар лъэпкъым и гум къыдэклэщ, адыгъуэ зы-къээзылэйтэж дэтхэнэ зымы и шлэсэ-бзэжыклэ тхаша аращ. Абы тетщ Къэбэр-дейм шауса зыбжани, Догъэн игу ири-хуэ хигъэхъауэ. Уэрэд тлощлэ тхум нэс цызэхуэхъэсауэ иужьклэ къыдигъэклэ дискитлым тетыр къанэ щымылуэ псори Тыркум шаусащ. Истамбылакълуэм и гугъу зыщлэ, адыгэхэм я шхъэм къри-кълуам тепсэлъыхъ уэрэд гуэзхэри, лъа-гъыныгъэ, гуфлэгъуэ уэрэдхэри яхэтщ абыхэм.

Ди хэку дыщыпсэужу дызылуэу лүэхуш-анэдэлъхубэрэ ди шлэблэм къазэ-рылуэрытчыр, абыклэ псалъэхэр кълуэ пэт-ми нэхъ мащлэ зэрыхьэр. Апхуэдэ гу-къуэуэм хэхэсыр шыхъума хъун-тлэ?

- Нэхъ пасэхэм адыгэхэм захъумэжы-ну нэхъ тыншт, къуажэ цыкълуэхэм зэрылыгъуэ дэсти. Адыгэхэр нэхъыбэ хъуш, къуажэ цыкълуэхэм я экономикэм ахэр къымыгъэшхэжу хуэжъэри, 1960 гъэхэм яужьклэ, къыдэклэуэрэ къалэхэм лэпхуэу шладзаш. Иджыпсту, къап-щтэмэ, процент 20 хуэдизщ ди лъэп-къэгъухэм ящыщу къуажэхэм къыдэ-нар, адрейхэм къалэхуэхэр псэуплэ яхуэхъуащ. Мис ар зэран хъуащ ди шхъэр, ди бзэр, ди хабзэхэр тху-мэжынымклэ, - желэ Догъэн. - Сэ 1956 гъэм сыкъалъхуащи, си ныбжьыр илъэ-сибл хъуэу пэщлэдзэ классым сыщы-кълуам, тыркубзэ сщлэртэкъым, си цлэм-клэ къызэушщлэ, жэуап схуэтыртэ-къым. Иджыпсту къуажэхэм удыхъамэ,

зы сабий адыгэбзэ ищлэу шыбгъуэ-тыжынукъым. Лъэпкъ гукъуэуэ зэрылэ унагъуэ закълуэтакълуэхэм ирагъашлэ я бынхэм адыгэбзэ. Иджыпсту илъэс пщыкълуэ-тлощлэ зи ныбжь шлалэгъуа-лэм, зэман дэклэмэ, зэбгъэдэтлэсхъэу адыгэбзэклэ зэпсэлъэфыну къахэклэ-нур мащлэ дыдэщ. Пэжщ, иджыри зы-къомрэ дэ дыадыгэщ жалэнщ, ауэ бзэр ялэщлэхумэ, абы хабзэми щэнхэбзэми шыщ куэд здыжынуш. Жыслэну сызы-хуейращи, егъэляуэ псынщлэщу ды-хокълуэдэж, къалэхэм дэкъуэа дызэры-хъуам и мызакълуэу, глобализацэ жыхуэтлэу къежыа лэман куэдкълэихэм я «фыгъэклэ». Аращ нэхъ гукъуэуэщхуэу дилэр, абы нэхэрэ нэхъ гузэвэгъуи шылуэу си флэщ хуркъым. Насып зилэм и Хэкужы къыгъээжынщ, я щыплэр псэуплэ ящлэжынщ, апхуэдэу мыхъумэ, «Мысырми шыпсэурт адыгэ» жыхуалэм дыщыхуэзкълуэну зэманыр жыжыжыкълуэ.

Къуцхъэ Догъэн хэкурысхэмрэ хэхэсхэмрэ дызэрэщлэ, нэхъ тыншу дызэкълэжыкълуэ, ди зыпщлэныгъэхэри нэхъ быдэ зэрыхъуам мыхъэнэхуэ илэу къелъытэри, абы шогъуфылк. Хэкум къыщылу макъамэхэм, къафэжхэм Тыркум шыпсэу пшынауэхэр еуэу хуе-жыащ, хэхэсхэм я къэфэклэр мыбы къэ-сауэ утыкухэм шагъэзашлэ. Дунейпсо Адыгэ Хасэм хузэфлэклэм я нэхъы-щхъэщ Тыркум шыпсэу сабийхэр Нал-шык къакълуэ, хэкурыс ныбжьыщлэхэр Тыркум еблагъэ зэрыхъуар. «Абыхэм я зэныбжьэгъугъэр уасэ зимылуэ, ар-щхъэклэ ирикълуэ, мащлэщ, нэ-хъыбэж тщлэн хуейщ. Тыркум и къуа-жэхэм дэсщ нэхъыжыфлэхэр, Налшык дэнэклэ гъэзэми ямыщлэу, ауэ я пщы-хъэплэ лэфлэхэм хэту, - желэ Догъэн. - Апхуэдэхэр Хэкум къэсамэ, махуэ зыб-гупщлэщлэ шыгъэлауэ фыт. Кълуэжынти, я къуажэдэсхэм, благъэ-лэхылыхэм хъыбар хуауэтэжынщ. Мис абы ди лэр зэрыхунэмьсамклэ ДАХ-м апхуэдиз илъэсклэ хэтэ сэри къуаншагъэ збгъэ-дэлъщ».

Зыгуэр къыгурылуэ зэрыхъуэрэ зы ма-хуи, зы сыхъэти дэмыкълуэ адыгэм и къэкълуэну егупсыс Догъэн игъэщла-гъуэу зы лүэху бгъэдыжыкълэ къыс-хуилуэтэжат илъэситлэ ипэ сыщылушлэм. Ар философиэ куу зыщлэлуэ къысшо-хъу, икълуэ згъэщлэгъуауэ зэрыщытам шхъэкли къытызогъазэ. «Израилым сыщылуэу сызрихъэллэ зы лүэхугъуэ гуэрщ пхуэслуэтэжынур, Залинэ, - къыщлэдзэ и хъыбарыр. - 1999 гъэхэра къыщлэклэнт, Кфар-Камэ къуажэ цыкълуам дэс адыгэхэм срагъэблгъащ, мээ лъапэм деж тлэкълуэ дыщысынщ,

жалэри. Дыуэршэру дызэхэсу урыс уэрэд къэлуэщ тпэмьжыжыуэ шыс гупым къыхадзауэ. Ахэр хэт сымэмэ сыщыщлэупщлэм, Урысейм къыкклэ жур-тхэрауэ къызжалаш. Абыхэм дахыхъэну зэрысфлэфыр шыжыкълэм, си гукъэкълэр къыздалыгъащ. Сахоплэри согъэщла-гъуэ, псори зэрызэпсалгъэр урысыбзэщ, езыхэри урыс нэгущ. Зи журт шлалэ псэлъэгъуэ къысхуэхъуащи, соушлэ: «Ди лъэпкъэгъуш жыфлэу къэфшэжа шхъэклэ, псори урысыфэщ, мыр дауэ?» Жэуапу къызитар гъэщлэгъуэныщ. «Ди бжыгъэр хэдгъэхъуэн хуейщи, сыжуртщ жызылэр псори дэнэ къэралы къыдош. Израилым зы лэгъуп шыдгъэуващи, абы хыдодзэ, тлэкълуэ къыдожыкълуэ-лэри, журт хъуауэ къыхыдожыкълуэ!» (!) Дэ апхуэдизри дыгъэвэн хуей мыгъуэтэ-къым, тлэкълуэ «дагъэвэлхъамэ» хэкурыс адыгэ дыхъуэжынурэ дежъэжынурт. Мис а «лэгъупым» хуэдэ Хэкум шаухуэн хуейщ ди унафэщлэхэм».

1995 гъэм къэкълуэжри, илъэс зытху-кли шыпсэуат хэкум Догъэн и унагъуэр. Абы кълыху тепсэлъыкълуэ флэфлэклэм, и лүэхур тэмэму хузетемыблэуэрэ, игъээжэу аращ. Арщхъэклэ хэкум сыкълуэжашэрэт жимылуэу зы махуи дэклэ-къым Догъэн, зы сыхъэти лъахэр и гум ихуркъым. Иджыри и мурадщ къэ-кълуэжыну, унэ-лъапсэ тлэкълуэ зэригъэлэ-шу, нэхъыбэм мыбыклэ шылуэ, Тыркум кълуэжрэ благъэ-лэхылыхэр ялгъагуу зэтриублэну.

Хэкужым пэлэщлэу псэуами, я дуней еплыкълэм тлэкълуэ зыхъуэжыми, ахэр лъэпкъым зэрэйр зэи шыгъупщэркъым Догъэн, и хуэпсаплэу шылуэу я нэхъ лэфлэхэри аращ зэпхар. Атлэ и гум илтым и лэр тэхуэу, и унагъуэр хуэузыншэу, гуфлэгъуэрэ дэрэжэгъуэрэ илэу и илъэс 65-м зэрылушлэм хуэдэу иджыри куэдрэ псэуну дыхуохъуахъуэ.

ИСТЭПАН Залинэ.
Сурэтыр Къарей Элинэ трихаш.

УФ-м щыхъ зилэ и художник, КъБР-м и цыхубэ сурэтыщлэ, Худо-жествэхэмклэ Урысей академием хэт, ШИДАА-м, европей академием зыб-жанэм я академик Клыщ Мухъэдинрэ абы и шхъэгъусэ икли и арт-мене-джер Мосс Жаклинрэ Налшык Ку-лиев Къайсын и цлэр зезыхъэ и проспектым шаухагъашлэ унэм 2018 гъэм къыщашхъуа фэтэрым ехъэла-уэ зыхъуа хьэлэбэлыкъым теухуа хъыбарым газетеджэхэр ипэлуклэ фыщыдгъэгъуэзат.

ИСПАНИЕМ шыпсэу, Налшык шлэ-щлэхуэрэ къэкълуэж ди хэкуэгъу сурэтыщлэ цлэрылуэм куэд шлэуэ и хуэпсаплэ и лэжьыгъэхэр щихъумэн музей къызэлуихыну. Арат метр зэб-гъуэзатлэ 140-рэ хуэ фэтэрыр зэщхъэ-

И хуэпсаплэр къехъулаш

гъусэхэм «Республикэм и ипотека агентствэ» лүэхушлэплэмэ и деж къыщаш-хъуэным шхъэусыгъуэ хуэхъуар. Фэтэрым и лункыбзэлухыр Мухъэдинрэ Жаклинрэ нэгъабэ къалэрыхъэжри, ар езыхэр зэрыхуейуэ зрагъэхъащ. Уры-сей реестрым фэтэрыр шрагъэтхым, нэхъ ипэлуклэ а фэтэрыр тлэунейрэ яцауэ къызэрыщлэклэр зэщхъэгъу-сэхэм шхъэжэ ящыхъуат.

Клыщ Мухъэдин къыщыщлэм игъэгъу-завэу республикэм и гъуазджэ, щэнхэ-бзэ лэнатлэхэм пэрыт цыху гупым хуагъэхъа тхыгъэм КъБР-м и лэтащхъэ

кълуэклэ Казбек хэплэащ икли ар зэха-гъэклэну пщэрэлы ящищлэщ и Адми-нистрацэм и Унафэщлэ и къуэдзэ Ллуп Индрисрэ республикэм щэнхэ-бзэмклэ и министр Къумахуэ Мухъэ-динрэ. Ахэр зэщхъэгъусэхэм ялушлэ, зэпсэлъа нэужь, фэтэрым гъуазджэ, щэнхэбзэ зэхыжэхэр, выставкэхэр къыщызэрагъэлэщыну хуитыныгъэ иратащ. Гъуазджэхэмклэ Клыщ Мухъэ-дин и унэм мыхъэнэхуэ зэриланум, литературэ, макъамэ пшыхъуэр, кон-цертхэр абы зэрыщрагъэкълуэклэну сурэтыщлэхэм, тхакълуэхэм, музыкант-

хэм ар я кълуэплэ зэрыхъунурэ шэч къытетхьэркъым.

Клыщ Мухъэдин и цлэр зезыхъэ унэ-лүэхушлэплэм сурэтыщлэ и лэдакъэ къыщлэклэ лэжьыгъэхэмрэ и библио-текэмрэ цызэхуахъэсащ. Художникым и сурэт телъыджэхэр, гъуазджэмклэ тхыльхэр республикэм къыхуигъэ-нэным ехъэллэ и хуэпсаплэр абы къызэрехъулар гуапэщ. Фыщлэщхуэ яхуэфашщэщ щэнхэбзэмэ и зы лүэхушлэ-плэ тыгъэ къытхуэзыщылуэ гукъэклэ зыщлэ зэщхъэгъусэхэм.

ТЕКИУЖЬ Заретэ.

Лъэпкъ лъэщ

Унагъуэр бьдэмэ, жылагъуэр лъэщ

Шэч къызытумыхъжыну псалъэ пэжщ, сыту жыпэмэ жылагъуэмрэ унагъуэмрэ зэпэщхъхуэу, зырызу, зыр зым къуэмыту, щхъхуэу зэдыщыиэнкIэ Iэмал зимыIэщ. Адыгэбзэ, Адыгэ Хабзэ, зэхушчытыкIэ дахэ, зэгурыIуэныгъэ - а псор щызекIуэри, цIыхур цIыху щыхуэри адыгэ унагъуэрщ. «Унэм зыщыгъаси, хасэм хыхъэ», - лъэпкъ Iушыгъэм зэрыжилэщи, унагъуэм къыщыпщта щэнырщ, цIыхугъэрщ, адыгагъэрщ цIыхум и гъашIэ псом кIуэцIришири. Унагъуэ узыншэм и лъабжьэщ нэхъыжьхэмрэ нэхъыщIэхэмрэ я зэхуаку дэлъ пщIэр хъумэныр, зым и щхъэ адрейр ирилъытыныр. Апхуэдэуи, унагъуэр лъэпкъым и бжыгъэм хэгъэхъуэным, зиузэщыным и къежъапIэщ. А щыкIэм тегу унагъуэр лъэпкъым и зэфIэкими, и гушхуэныгъэми, и дуней тетыкIэми, и хабзэми ублапIэ хуохъу.

Ди щыналъэм лэжыгъэшхуэ щокIуэкI унагъуэхэм я Iуэхур егъэфIэкиуэным хуэунэтIауэ. Унагъуэ узыншэм и щапхъэр, абы епха лъапIэныгъэр жылэм нэсу зыхищIэн, дэтхэнэ зы цIыхуми ар гурэ псэкиэ къыгурыIуэн папщIэ мыхъэнэшхуэ зилэ IуэхушIафэхэр къыщызэрагъэпэщ. Апхуэдэ зы щапхъэ ирокъу иджыблагъэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЕгъэджэныгъэмкIэ, щIэныгъэмрэ щIалэгъуалэм я IуэхухэмкIэ и министрствэм ЕгъэджакIуэхэм я IэщIагъэмрэ щIэныгъэмрэ щыхагъахуэу икIи щрагъэфIакIуэ и центрэм анэдэлъхубзэхэм яхуэгъэзауэ щылажэ лабораториэм къызэригъэпэщу иригъэкиуэкла «Унагъуэр анэдэлъхубзэм, хабзэм я хъумакиуэщ» зэхъэзэхуэр. ЩIэупщIэ зыгуэта, куэд хэтыну зыщIэхуэупс мы унагъуэ зэпеуэр мызыгъуэгуми, дунейм къыщекIуэкI узыфэм цIыхур щтэлэщтаблэ зэрищIам щхъэки къэмынэу, хъарзынэу дьдэу зэхэщ, цIыхум гукъыдэж къариту, утыку ирахъа Iуэхум нэхъыфлагъэ къахилъхъэу, я гунэджыр къызэщIаIэтэу. Iуэхугъуэр зэхъэзэхуэу зэхэтми, абы хыхъахэм ар махуэщIу фIэкиа къалытакъым, жыпIэмэ ущыуэнукъым.

Адыгэ унагъуэ, Анэдэлъхубзэ, Адыгэ Хабзэ! Сыт щыIэн а Iуэхугъуищым нэхъэр нэхъ зэпэгъунэгъурэ нэхъ зэпыщIарэ? Сыт щыIэн а щыр щытепщ лъэпкъым къыхуэмыгъэIурыщIэнрэ хузэфIэмыкIынрэ?! Ди зэфIэкиым къыхынуыр зыхуэдэр дэр-дэрурэ дгъэунэхухужын, нэгъуэщIэхэми я лъэкиныгъэр здынэсым депллын щхъэкиэ, а зэхъэзэхуэм дыхыхъэщ. Дыхуейт ди еджалIэм щедгъэкиуэки гъэсэнэгъэ лэжыгъэмрэ анэдэлъхубзэмкIэ щIэблэм ябгъэдэлъхъэ щIэныгъэмрэ зэхуэхуэнауэ утыкум къылъхъэнэ, къапIэ нэхъэр къиплъ, жыхуиIэм ещхъу, лъэныкъуэкиэ дыкыщыту дызыхуэфIэхэмрэ ди щыщIэныгъэхэмрэ депллыжыну. Сыт хуэдэ Iуэхуми, ар зэхъэзэхуэм щыхуэкиуэм деж, и щыбагъ зы махуэ лэжыгъэхэм къыдэлъыр. Къытебгъэзэхурэ, щIупщытыкIыжурэ, зыгуэрхэр зэбгъэзэхуэжурэ ар палъэ пыхуыкIакIэ ибыхъэкI. Сабийм и мызакъуэу, унагъуэ псом ущыдэлажэм деж, дэтхэнэми къалэн зэриIэр, увыпIэ хэха зэриуыдыр пщыгъушщэркъым, щхъэж къылытсыр нэсу икIи зэгъэпэщтауэ бгъэпсыну ухушIокъу.

Ди хъурегъым пщIэ зыхуащI, Iулыдж зилэ адыгэ унагъуэ дахэхэр щыкуэд пэтми, лъэпкъым къежъапIэ хуэ-

хъуамкIи, дуней тетыкIэу зэрихъэмкIи, цIыху щыкIэу яIэмкIи къыхэщу щIэщыгъуэ гуэр дгъэлъэгъуэну дыхуейт. Дыгулыбгъуей къуажэм дэт, Цагъуэ Нурий и цIэр зезыхъэ 9-нэ курыт еджалIэр хэлпIэри, зэпеуэм и утыкушхуэм адыгэ жьэгум щызекIуэ дахагъэр щагъэлъэгъуэну Гергокъуэхэ Хъсаншр Зерэрэ я унагъуэм хуагъэфэщтащ. Пэжыр жыпIэмэ, икIи дыхушIэгъуэжакъым, ди щхъэр лъагэу дагъэлъагъуажэ.

Ди щыналъэм и щыпIэ зэхуэмыдэхэм къыкIри, зэпеуэм унагъуэ пщыкIуэ хэтат: адыгэ унагъуитху, балъкъэр унагъуэу пIы, урыс унагъуитI. Зэхъэзэхуэр Iыхъэ зыбжанэу зэхэтт: япэ Iыхъэм гупхэм зыкърагъэцIыхуну къалэн яIэт, къыкIэлъыкIуэу лъэпкъ дамыгъэм, лъэпкъым и къекIуэкикIам теухуа лэжыгъэ къэпщытакIуэхэм я пашхъэ ирилъхъэн хуейт. Ещанэр - лъэпкъ Iуэрылуатэм унагъуэхэр зэрыщыгъуазэр ягъэлъэгъуэн хуейт. АдэкIэ, Адыгэ Хабзэм щыщ теплэгъуэхэр утыку кърахъэну къапэщылт. Мыбдеж къыжыIэпхъэщ, дэтхэнэ унагъуэми екIуу зэрызыкъагъэлъэгъуар. ЗыхуымыщIэнкIэ Iэмал иIэтэкъым абыхэм Iуэхур ауэ сытми

зэхъэзэхуэу къызэрамылътэр, псоми я напэмрэ я фащэмрэ шагъэлъагъуэ утыкуу ягъэувырт ар. Дэ нэхъыбэу дытепсэлъыхыну дызыхуейр Гергокъуэхэ я унагъуэрщ. Дэтхэнэ зы Iыхъэми гунэсу, къэпщытакIуэхэми Iуэхум еплъыну къэкIуахэми ягу дыхъэу, я псэр къахъэхуу ахэр утыкум итащ икIи къыщыжжаныкIащ. КъызэгъэпэщакIуэхэм гу зэрылътатти, Гергокъуэхэ Iуэхур хуабжыу ягъэдэхэщ, щIэблэм, унагъашIэхэм я джэкиэ щапхъэ зытэхыпхъэ зылыгъыкIэрэ зэхушчытыкIэрэ зрагъэлъэгъуар къыхагъэщтащ.

Зэпеуэм хыхъэну лъэпкъыр къызыхэкIа и лъэныкъуэкиэ гъэщIэгъуэн ящыхуу дыхуейт дгъэлъэгъуэнуи, абы теухуауэ Гергокъуэ Хъсаншр къэпщытакIуэхэм закъыщригъэцIыхум мыр яжриIащ.

- Гергокъуэхэ я унагъуэр илътэсищэрэ тIощым щIагъуауэ адыгэ лъэпкъым дыхэсу допсэу, тхыдэ хъэлэмэти дилэщ. Куэдэм ягугъэщ балъкъэрхэр щрашым щыгъуэ, ди лъэпкъым хэкум зыкъранэн щхъэкиэ адыгэу зрагъэтхауэ. Пэжщ, балъкъэрхэр щрашым екIуу зэрызыкъагъэлъэгъуар адыгэу зрагъэтхауэ щытащ, ауэ балъкъэрхэр щрашар дыгъуасэ

хуэдэщ - 1944 гъэрэщ. Дэ, Гергокъуэхэ, абы щыгъуэ куэд щIауэ дыадыгэт. «Сыадыгэщ» жыпIэ къудейкIэ Iуэхур зэфIэкиркъым, атIэ Адыгэ Хабзэр, адыгэ нэмысыр зищысыр пщIэным и мызакъуэу ар пхэлъу, абы урипсэууэ, уи щIэблэ къыдэкIуэтейм яхэплъхъэфу, адыгэбзэр уи анэбзэу щытын хуейщ. Ахэр пхузэфIэкирэ, мис итланэ уадыгэщ. Сэ къысщохъу а псор си унагъуэ щызекIуэу, абы къыхэкIуэи сыадыгэщ жыIэну хуитыныгъи къызыту.

АдэкIэ Гергокъуэ Руслан и адэшхуэхэр адыгэхэм къахыхъэн хуей щIэхуам теухуа хыбарыр къызэхуэсахэм къахуилуэтащ:

- Ди адэшхуэм куэдрэ Iуэрылуатэу къыджилэжыу щытащ ди лъэпкъыр адыгэ щIэхуам и щхъэусыгъуэр. 1895 гъэхэм ди адэшхуэм и адэ Тэтэркъан Ислъэмей къуажэм дэтIысхъауэ щытащ. Ар абы кIуэн хуей щIэхуам и щхъэусыгъуэр мыраш:

ди адэшхуэм и адэ къуэшыр пасэу дунейм ехыжат, и щхъэгъусэмрэ и сабийхэмрэ къанэри. А зэманым хабзэт дунейм ехыжа уи къуэшым и щхъэгъусэр къэпшэжын хуейуэ, сабийхэр зейншэу къэмыхъун щхъэкиэ. Мо щIалэ зи къару илътыгъуэр а хабзэм ебакъуэри, къуажэм къыдэкIауэ щытащ, фызабэу къэна и къуэшым и щхъэгъусэм хэмыхъэжын щхъэкиэ. Ар Ислъэмей дэтIысхъэри, абы щыщ адыгэ цIыхубзэ къышауэ щытащ. Абы къыщыщIэдзауэ нобэр къыздэсым Гергокъуэхэ дыадыгэ лъэпкъщ, адыгэуи зыдолъытэж. Гергокъуэ Тэтэркъан къытепщыкIыжауэ нобэ адыгэ унагъуэ тIощI дызэрогъэхуэри, дызэрылыгъщ, зы унагъуэм хуэдэу гуапэу дызэррогъагъу, зылI и быну дызэдопсэу, лъэпкъ Iуэху зэдыдолэж.

Дыгулыбгъуей жылэжыым адыгэ унагъуэ хъарзынэ, анэдэлъхубзэмрэ лъэпкъ хабзэмрэ кууэ зэрылътэж, хэкум IуэхуфI куэд хузэфIэзыха унагъуэ и мащIэкъым. Ауэ дэтхэнэ зыри утыкушхуэ ихъэну пхутегъэгъушхуэркъым: хэти укIытэр къытокIуэ, хэти Iэнкун мэхъу, хэти къекIуэкI Iуэху мыщхъэпэхэм къыхэкIыу цIыху Iувым хыхъэну мэщтэлэщтаблэ. Гер-

гокъуэхэ я унагъуэм упщIэж ирахъэлэу, чэнджэщ къыщалъыхъуэу, я псалъэм пщIэ иIэу апхуэдэщ. ЩысэтэхыпIэу псэу унагъуэм я нэхъыжь Хъсаншр Зерэрэ гъэсэнэгъэ дахэ, щIэныгъэ хъарзынэ ябгъэдэлъу щIалитIрэ хыдэбзэитIрэ къащIэхуащ. Хъсанш, иджыпсту лъэпкъым я нэхъыжьри аращ, къэралыр къеджэу дзэ къулыкъур кърихъэлэ нэужь, зы махуэ лэжыгъэншэу щысакъым, шофёру и гъашIэр ихъащ. Хъсанш и щхъэгъусэ Зери пщафIэ Iэзэу, адыгэ шхыныгъуэхэр IэфIу, берычэту ипщэфIу илътэс куэдкIэ лэжыащ. Иджы дадэнанэ Iумахуэхэр тIысыжауэ, къуэрылътху цIыкIухэр ягъасэу, фIым хуаушыйуэ, хабзэм щIапыкIыу яхэсщ.

Зэпеуэм и утыкум ихъар Хъсаншр Зерэрэ я щIалэ Руслан и унагъуэрщ. Абы нэхъ дыкытеувыIэну дыхуейт. Дохутыр IэщIагъэм хуеджа нэужь, 2002 гъэм Руслан гукIи псэки зыщIэхуэупс IэнатIэ мытыншым занщIэу пэрыуващ. Къыхиха Iуэхум щIалэр зэрыхуэIэижьыр ипэ махуэхэм щегъэжъауэ псоми я фIэщ ищIащ, щхъэж зэрымщIэри къыгъэлъэгъуащ, Руслан къэхъукъащIэ шынагъуэхэм хэхуахэм медицинэ дэлэпыкъуэгъу яхуэхуэ IэнатIэм дохутыру щолажэ. 2008 гъэм Куржымрэ Осетие Ипщэмрэ я зэхуаку къыдэхъуа зэныкъуэкъум и курыхым хэтат. ЛъэныкъуитIымкIи щхъэпэ узыхуэхъу хъу-ну зы цIыхум блэкиакъым, ажалым куэд къригъэлэщ. И зэфIэки лъагэхэм къапэкиуэу ди къэралми, Осетие Ипщэми я унафэщIэхэм къагъэдэкIыу Руслан тыгъэ куэд къыхуагъэфэщтащ.

Урысей Федерациэм и Президентым и унафэкиэ Гергокъуэ Руслан «ХэклиуэдэнкIэ шынагъуэ зилэхэр къызэрыригъэламам папщIэ» медалы 2009 гъэм къыхуагъэфэщтащ. УФ-м Граждан зыхуэмэжыныгъэмкIэ, щытыкIэ къызэрымыкIуэхэмрэ къэхъукъащIэ шынагъуэхэр гъэкиуэдыжынымкIэ и министрствэм «КъэхъукъащIэ шынагъуэхэр гъэкиуэдыжынымкIэ и министрствэм «Къэрал кIуэцI IуэхухэмкIэ министрствэм зэрыдэлэпыкъуам папщIэ» дамыгъэхэр къратащ. И гуащIэ емыблэжу цIыхум и узыншагъэр хъумэным, псэзэпылътхъэпIэм къышыным хуэунэтIауэ иригъэкиуэки лэжыгъэм папщIэ Руслан «Осетие Ипщэм узыншагъэр хъумэнымкIэ щыхъэ зилэ и лэжыакIуэ» цIэ лъапIэр 2009 гъэм къыфIащтауэ щытащ.

Руслани и щхъэгъусэ Лиди къекIуэки узыфэ шынагъуэр къызэрежъэрэ абы земыгъэубгъуным ерышу пэщIэтхэм ящыщтащ. Лэжыгъэм я зэманри къарури ихъ пэтми, абыхэм быным етын хуей гъэсэнэгъэри, хэлъхъэн хуей цIыхугъэри зы меданкIэ ящыгъушщэркъым. Русланрэ Лидэрэ анэдэлъхубзэ щабэм, Адыгэ Хабзэ дахэм щIапыкIыу сабийщ зэдапI. Камиллэ еянэ классым щоджэ, Ролан еханэ классым хэсщ, нэхъыщIэ Раминэ сабий садым макиуэ. Камиллэрэ Роланрэ школым и еджакIуэ нэхъ пашэ дьдэхэм ящыщтащ, сыт хуэдэ Iуэху къыщражъэжыми, жиджэру хэтщ, сыткIи арэзы дыкъащI.

Унагъуэр гупсэмэ, бынми гупсэхуэгъуэ къыуеу, жалэ. Гергокъуэхэ Хъсаншр Зерэрэ я унагъуэ апхуэдэщи, Тхъэшхуэм иригъэфIакIуэ, я Iуэху дапщэщи дахэ ищI!

НЭЗЭР Марьяна, ХЭЖЬ Светлана.

Зыгъэпсэхугъуэ махуэм

Малъхъэдис

Зыгъэхъзырар нэщлэпыджэ Замирэщ

АНЭМ ЛЪЭГУ ШЛЭТЫН ЗЫХУЭШЛ

- ♦Гъатхэ дыгъэ си нысэ типси, бжыкхъэ дыгъэ сипху типсэ.
- ♦Къуэфл и анэ гуфлэ шигъашлэркъым.
- ♦Ажалым умылъыхуэ, езым укыигъуэтынщ.
- ♦Гум флэлэфыр нэм флэдахэщ.
- ♦Акъыл зимылэм насып илкъым.
- ♦Анэм лъэгу шлэтын зыхуэщл.
- ♦Си щхъэ уи унэ исым и псэ уи унэ илщ.
- ♦Си лъэхуэ зыфлэмыбэрэ зи бын зыфлэмыдахэрэ щылэ-къым.
- ♦Акъылыфлэм делэми бзэ къыхуегъуэт.

Фыщлэ

САБИЙ гуэр зейншэ хъури, и лыхлы жыхъэм зришэллэжат. Сабийр къэзыщтэжа лыр къыхуэ-гушлэгъуншэт: шлалэ цыклым шлэх-шлэхуэрэ удын гъушэ иридзырт, езыр шха нэужь, къанэр къыхуидзырт, и ней къышыхуэмэ, шлыунэм шлидзэрти, сыхъэт бжыгъэклэ шлэгъэсырт, нэгъуэщл сабийхэм ядигъэд-джэгуртэкъым.

Зэгурэм а псор хуэ-мышчыжу шлалэ цыклыр къышлэпхуэжаш. Куэдрэ къызэхиклухъаш абы дунейр: шлакхуэ лыхъэ шхъэклэ лъалуэу, къызды-пэщлэхуэм шлыурихыу. Зэгурэм ар тежеш дзэ хуэлухуэщлэхэм шыхауагъа-сэ школым и бжэщхъэлу. Школым и гъэсаклуэр апхуэдизклэ лъэщти, и хъыбарри жыхъэ нэсат. Абы зришэллэ шлалэ цыклыр, дзэ хуэлухуэщлэхэм хуигъэсащ. Илгъэ-хэр клуаш. Шлалэ цыклыр и гъэсаклуэм лъэщыхъэ-жаш лзагъэклэ. Гъэсаклуэр шылэм и школыр шлалэм къыхуигъэнащ. Зэгурэм шлалэр и гъэсэн-хэм я гъусэу и саби-гъуэр шыклуа шыллэхэм къышыхутащ. Куэбжэлэ гуэрэм деш шыст шлалэм и благъэ тклийр.

- Мо лыхъращ сы-къызыфлышлэпхуэжауэ шытар, - яжриаш абы и гъусэхэм.

Модрейхэм я къамэ-хэр кърапхуэшат я гъэ-саклуэм ил ящлэжы-ну. Ауэ шлалэм къыгъэу-вылаш ахэр:

- Сэ абы фышлэшхуэ хуэщл. Иджыпсту силэ псори абы и фыгъэклэ зылэрызгъэхъаш. Сэ сы-зэрыхунур хэтът зыщлэр, ар мыхуамэ?

КЪЭБАРТ Мирэ.

Еклуэклыу: 2. Дунейр шыаеам шатлэгъэ шыгъын. 6. Къэбэр-дей-Балъкъарым и цыхубэ художник ... Анатолэ. 7. Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгейм я шына-лэхэм шжэжх псы. 8. Пасэрей хыбарегъашлэ. 9. Шымахуэм шыгъыным хищлэ хэплалэ къэзылэтыхъ. 13. Сталиным и зманым СССР-м и ВЦИК-м, Совет Нэхъышхъэм и Президи-умым и лышхъуэ шытам и цлэр земыхъэ къалэ. 14. ... лъакхуэрэ джэд лъакхуэрэ зыубыда шылэ? 17. Пластапхъэ. 20. Иэщлэвыщлэ.

1		2		3		4		5
6						7		
8								9
		10		11		12		
13								
14			15			16		17
				19				
20						21		
				22				

Вавилон

ВАВИЛОН, Вавилонием и къалашхэр (иджыпсту Иракым и лэхэлгахэм хеубыдэ), зыхуауэ шытар паштыхъ Навуходонор Етлуанэрщ. Ар зманклэ зыхуэзэр ди эрэм и пэклэ VI ллэщы-гъуэрщ. А лэхэхэнэм къалэ дахашуэ икли бейуэ шытащ Вавило-ныр. Къалэм дэт уардэунэхэмрэ члисэхэмрэ къаухуэреихырт метр 18 зи лъагаг, километр 13 зи клыхагъ блынкэм.

XIX ллэщыгъуэм шыр къышатным къалэ ухуэныгъэхэм шы-шу къагъуэтыжар Вавилон и куэбжэ абрагъуэрщ. Абы зреджэр Иштар.

Навуходонор шхъэгъусэ ишлэуэ шытащ паштыхыпхуэ Ами-тис. Ар и хэкум шылэ бгыхэмрэ къырхэмрэ хуэзэшырти, Навуходонор унафэ ишлэуэ шытащ и паштыхъ гуащэм и хэкур игу къэзыгъэклэ жыг хадэхэр хухасэну. Ахэр иужьклэ цлэрылуэ хуаш «Семирамидэ и хадэ флэдзаклэ» еджэу. Апхуэдэу шылэжлэр жыгхэр бгым тету къыпшигъэхуэу террасэхэм трасати арат. Абыхэм механизм зтеублаклэ псы шлагъэлаэдэрт, нэхъ гъунэ-гъуэ ежэх псым къыхашурэ.

Нэхъ пасэм Семирамидэ и хадэ флэдзар дунейм и телы-джиблым хабжэу шытащ.

ДОХЪУШОКЪУЭ Синэ.

Уэщыщхъэм уэщыкыри зэрыклэлъидзар

Бэзэрэм зыл тетт туфлэу шлэрыпситл лыгъыу. Абы къыбгъэдыхъаш имыцыху лы гуэр икли, и ныбжэгъужь хуэдэ, къыдэуэршэру хуежъаш.

- Къысхуэгъэгу, ауэ сэ уэ усцлэхуркъым, - жиаш туфлэу-щлэхэр зылгыгъ лым.

- Лло, туфлэуэщлэ къызы-рыпшэхуэ уи ныбжэгъухэр умыцыхуж ухуауэ ара? - и жа-гъуэ ищл хуэдэу зишлэщ мод-рейм, къапхуэщ, лым и шляпэр къышхъэричщ, унащхъэм дри-дзейри зигъэбзэхъжаш.

Мыдрейм къысхуэуаш ар чэф гуэр. Ищлэнур имыщлэу здэщытым, абы къыбгъэ-дыхъаш имыцыху нэгъуэщл зыл икли дыхъэшхуэрэ жиаш:

- Напэншагъэ хэлъу аун укыи-щлэ абы, пэжкхъэ? Шхъэпцлэу ухэмыт мы дыгъэ гуащлэм. Уи пылэр шхъэ къыумыхъэхыжрэ?

- Унащхъэ лъагэм дауэ сьдэ-пщейн? Пклэлъей зэрызимылэр пльагъуркхъэ?

- Сэ сьдэлэпыкхуэныщ, - жиаш лы мыцыхуэм.

- Къытеувэ мыдэ си дама-щхъэм, сэ ущлэслэтынщи, адэклэ

тыншу удэклуеинщ. Хъункхъэ?

Туфлэуэр зейм лы имы-цыхуым фыщлэ хуишлэщ. Мод-рейм зригъэзыхри, лыр и да-машхъэм тригъэуэри зыкыи-лэтыжаш. Лыр адэклэ дэбэ-кхуеину шыхуежъэм, мыдрейр къэгубжъаш:

- Угъэщлэгъуэнщ уэ! Уи пылэр къепхъэхыжыну уоплащлэ, ауэ шыхуэкли си джанэр зэры-бутэр къыпфлэуэхуэу. Уи туфлэуэр, зэрыщлэм шхъэклэ, я лъэгур мыфлэй уи гугъэрэ? Си джанэр сфлэбуцлэпаш.

Туфлэуэщлэхэр зейм ахэр псынщлэу зылгыгъэпкыри, лы мыцыхуэм къритащ, езыр лъэ-пэд лъапцлэу унащхъэм дэ-клуеящ. И пылэр къыщтэжы-ну шылэбэм, жыы къыкхуэу-ри ирихъэжъаш. Къехыжыну къызылэпкъым... лы мыцыхуэр шлэпхуэжауэ, туфлэуэщлэхэр къыхуигъэджэгуу цыху лувым яхэлэджэжырт. Арати, зэры-жалэу, уэщыщхъэм уэщыкыри клэлъидзар.

Юань Мэй, кытай тхаклуэ Зэзыдзэклар КЪАГЪЫРМЭС Борисщ.

Джэдыл гъэбэкхъа

АБЫ ШХЪЭКЛЭ нэхъ къащтэр джэдыжыщ. Джэд гъэкхъэбзар лыхъэ-лыхъуэрэ зэпкырах, псы шылэклэ ят-хъэшлэж. Джэдыл лыхъэхэр шынакхъэ мыулытым ира-лхъэ, шыгъу, губгъуэпхъэ, мыцыхуэ дьдэуэрэ упщлэта бжынышхъэ, бурш мы-хъэжа, лупщлэ цыкылу-рэ упщлэта шыбжый сыр мыхъэжа халхъэ. Псы шылэ тлэкли хаклэри, фылуэ злэщлэ, бжыныспыр фылуэ къышлэхуэ. Шына-кхышхъэр траплэжри, нэхъ зэхашыпсыхыны шхъэклэ шылэплэм ягъэуэ сыхъэти 8 - 10-клэ е нэху кърагъэклэ. А зманым къриубыдэу джэдылыр зэ-тлэу злэ-щлэ. Шагъэжъэнум деш джэд лыхъэхэм клэрыпщлэ-хэр къыкырахри, езы джэ-дылыр ягъэгъуш, тебэ кууклэ тхуэ къагъэпллэ, джэдыл лыхъэ гъэгъушхэр абы халхъэ, мафлэр ину блэуэ, зэрагъэдзэклыуэр ягъажэ тхуэпллэ дахэ хъ-уу. Иужьклэ псывэ шлэклэ, мафлэр цыкылу ящлэри, тебашхъэр теплауэ ягъэ-бэкхъ, псыр шлэвэщлэным нэсыхуэклэ. Итланэ, злэ-щлэуэрэ, шатэпс шлэклэ, бжыныхуэ уба халхъэ, те-башхъэр траплэжри, мафлэ шабэ дьдэм тету хъзыр хуэу ягъэбэкхъ, тебэр къытрахыж, джэдгын тра-удэри, и шхъэр теплауэ дакыкыи 5 - 6-клэ ша-гъэт. Зэрызэщлэлуэ лэнэм пщтыру трагъэуэв. Дашх пастэ хуабэ, мырамысэ.

Халхъэхэр (цыхуитху лыхъэ):

Джэдылу - г 1000,
Тхуэуэ - г 180-рэ
Бжынышхъэ укъэбзауэ - г 100,
Псывэу - г 300,
Бжыныхуэ укъэбзауэ - г 30,
Шатэпсу - г 300,
Шыгъуу, шыбжыйуэ, губ-гъуэпхъыу, джэдгыну - зыхуэуем хуэдиз.

«Адыгэ шхыныгъуэхэр» тхылым къытхыжаш.

Министрым ирегъэблагъэ

Къэбэрдей-Балъкъэрэм СпортмкIэ и министерствэм пресс-конференц щекIуэкIащ. Журналистхэм яIушIащ спортмкIэ министр Хъэсанэ Ислъамрэ тэмэму зэхэзымыххэм тхэквондомкIэ я дунейпсо чемпионатым щытекIуа Сатушы Мадинэ, Жылэ Татьянаэ, абыхэм я тренер Ахъмэт Амир сымэ.

МИНИСТРЫР пщашхэм ехъуэхуаш чемпионатым къыщэгъэлъэгъуа зэфIэки лъагэхэм папщIэ ики абыхэм я гэсакIуэм фIышIэ хуишIащ ди пщашхэм республикэр Урысейпсо, дунейпсо утыкухэм зрыщалэтым къыхэкIыу.

Журналистхэм я ушIэ зэмылIэужыгъуэхэм жэуап зэпкърыха къратащ Мадинэ, Татьянаэ, Амир сымэ. Ахэр тепслъыхъащ зэхэзэхуэхэм зрызыхуагъэхъэзырым, текIуэныгъэ нэужым зыхащIахэм къышIащIэдзэуэ дызыхуэкIуэ зманым яIэ мурадхэмрэ я хуэпсапIэхэмкIэ иухыжу.

Ахъмэт Амир Къэбэрдей-Балъкъэрэм СпортмкIэ и министерствэм фIышIэ хуишIащ ныбжьыщIэхэм зыщэгъасэм деж сымтэ и лъэныкъуэки шIэгъэкъуэн къазэрыхуэхэм папщIэ. Къызыхуэсахэм яжриIащ здынэсам къышIуывIэн мурад зерамыIэр, атIэ иджыри лэжьыгъэхуэ къазэрыпэщылъыр.

Фигу къэдгъэкIыжынщи, щекIуэгъуэм и 18 - 24-хэм Тегеран щекIуэкIащ тэмэму зэхэзымыххэм тхэквондомкIэ я дунейпсо чемпионат. Урысей Федерациэм и командэ къыхэхам хэту зэхэзэхуэм утыку къышIащ тхэквондомкIэ Къэбэрдей-Балъкъэрэм школэм и гэсэнхуэ Сатушы Мадинэрэ Жылэ Татьянаэрэ.

Япэ зэIушIащым псори зэхэту 106:8-уэ шэч къызытумыхъэн текIуэныгъэхэр къышIащ Сатушы Мадинэ финалым 35:0-уэ щыхигъэщIащ Тьркум шыщ, Сурдолимп Джэгухэм я иджырей чемпион Ясичи Мерве ики зи хъэлъагыр килограмм 49-м нэблагъэхэм я деж дунейпсо чемпион щыхуаш.

Мы текIуэныгъэм и фIыгъэкIэ Мадинэ игъэзэщIа хуаш Урысей Федерациэм спортмкIэ шIыхъ зилэ и мастерым и мардэр.

Зи хъэлъагыр килограмм 67-м шIыгъуэм я деж Жылэ Татьянаэ япэ зэIушIащым щытекIуаш. АрщхъэкIэ финал ныкIуэ зэпэщIэ тыныгъэм щыуагъэ IэщIэклэм и зэрэнкIэ къыхуэхъар домбеякъ медалщ.

Иджырей чемпионатым къыщэгъэлъэгъуа зэфIэкихэм япкъ иткIэ зэхэгъуэвэнущ 2022 гэм Бразилием щекIуэкIыну Сурдолимп Джэгухэм хэтыну Урысей Федерациэм и командэ къыхэхар.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Дунейпсо чемпионатым зыхуагъэхъэзыр

Къэзан дэт, щхъэзакъуэ зэауэхэмкIэ «Ак Барс» уардэунэм щекIуэкIащ мыолимп тхэквондомкIэ Урысей Федерациэм и чемпионатрэ зэхэзэхуэрэ. Абы хэтащ къэралым и щыналъэ 52-м къыкIа спортсмен 900-м шIыгъуэ. Къэбэрдей-Балъкъэрэм и лыкIуэхэм Тэтэрстаным щызыIэрагъэхъащ медаль зэмылIэужыгъуэу 10.

«МАСОГИ» лIэужыгъуэм щызэуа, килограмм 58-м нэблагъэ зи хъэлъагъ ди лъэпкъэгъуэ Апхуэдэ Тимур чемпионатым и дыжын медалыр къыхащ. А хъэлъагъ дыдэм, ауэ ныбжьыщIэхэм я зэхэзэхуэм япэ увыпIэр щызэдагуэшащ Дыкъ Артёмрэ Исаков Амиранрэ.

Килограмм 64-м нэблагъэ зи хъэлъагъэм я зэпэщIэтыныгъэм домбеякъ медалыр щызыIэригъэхъащ Къалэ Амир.

Зи ныбжьыр илъэс 12 - 14-хэм итхэм я къэралпсо зэхэзэхуэм щызэуа гупхэм къапэлъэщын къахэкIакъым ики дышэ медалхэр къышахъащ Къалэ Самирэ (кг 35-рэ), Къалэ Лянэ (кг 45-рэ), Кетенчиев Мурат (кг 35-рэ) сымэ.

Гуп зэпеуэм утыку къышIащ Дыкъ Артём, Исаков Амиран, Къалэ Амир сымэ пэщIэдзэ зэIушIэхэр фIы дыдэу ирагъэкIуэ-кIащ, арщхъэкIэ финалым зы балл закъуэкIэ къышIагъэщIащ Киров областым и гуп къыхэхам ики ныбжьыщIэхэм я Урысейпсо зэхэзэхуэм дыжын медалхэр къышахъащ.

Урысей Федерациэм и чемпионатымрэ зэхэзэхуэмрэ къыщэгъэлъэгъуа зэфIэкихэм япкъ иткIэ Къэбэрдей-Балъкъэрэм шыщ спортсмени 7-м Iэмал ягъуэтащ тхэквондомкIэ дунейпсо чемпионатрэ зэхэзэхуэу илъэс къакIуэ бадзэуэгъуэм и 11 - 15-хэм Харьков къалэм щекIуэкIыну хэтыну.

Ди республикэм и командэ къыхэхар ягъасэ Бэлахуэ Елдаррэ Абазэ Азэмэтрэ.

КЪЭХЪУН Бэч.

Зи IэщIагъэм хуэIэзэ бзылхугъэ гумызэагъэ

Зэгурылуэрэ зэдэлуэжрэ зэрылэ унагъуэшхуэм хуэдэу дызэдолажэ, дызэдопсэу «Адыгэ псалгэ» газетым и редакциэм щыIэхэр. Абы щызекIуэ Iуэху зехъэкIэм и лъабжьэщ лъэпкъ хабзэмрэ нэмысымрэ хъумэныр, нэхъыжым и пщIэр Iыгыныр, нэхъышIэм гъуэгу етыныр. Редакциэм щылажэ нэхъыжылуэхэм ядэпIейрэ ди лэжьэгъу ныбжьыщIэхэм щапхъэфI зытрахуэ гупым къытхэтхэм ящыщ къышIащ махуэ дахэр нобэ зыхуэдгъэлъапIэ Ныр (Зыхъэ) Саидэ. Зи псэр къабзэ, зи гур хуабэ а бзылхугъэ щыпкъэр ди газетым и ехуэлэныгъэм илъэс куэд хуауэ хъэлэлу хуолажэ, абы и къыдэкигъуэхэр дахэ хъуным елIалэу.

щIэ компьютер IэнатIэм и лэжьагъуэ.

Абы лъандэрэ блэкиа илъэс 25-м къриуыдэу Саидэ а IэнатIэм щолажэ, а унэтIыныгъэмкIэ бгъэдэлъ щIэныгъэм зэфIэки хигъахуэ зэпыту. Компьютерым дехъэх, абы и Iэмалхэм ящыщ куэдым фIыуэ щыгъуазэщ ар, а техникэ телъыджэм «игъэпщIуэ щэхухэр къригъэлуэтэныр» лъэкIыу. Газетым и телпэр компьютеркIэ зэхэгъуэвэнэм хуэщIа программэ куэдым хуэIэзэщ ар. Абы щелэжькIэ, и псэм шыщ Iыхъэ гурэ абы хилхъуэ къыпщохуэ, апхуэдизу къызыхуэтыншэу лэжьыгъэр зэфIэхри. Дахагъэр псэкиэ зыхъэщIэ цIыху гумызэагъэм и лэжьагъэм укIэлъыпIыну хъэлэмэтщ. Абы фIэфIу зэрегъэзахуэ газет Iуэхум куэдрэ узышрихъэллэ, зманыхуэ зытекIуадэ, къуыныщыпIы лэжьыгъэхэр, набдзэгубдзэплъэу йолэжэ напэкиуэщIэ щхъэхуэр зызэхигъуэвэнэм. Саидэ и IэдакъэщIэкир щытIагъуэ-кIэ, ди гур хохуэ, езым гупым щыIэ пщIэри нэхъ лъагэж мэхуэ. «Араш-тIэ, компьютерыр уи ныбжьэгъумэ!» - куэдрэ жыдIэ абы, и IуэхушIафэр нэрылагъу хуэ нэужь.

Апхуэдэу лэжьагъуэ, зи пщэрылхэр дагъуэншэу зыгъэзэщIэфынур зи IэщIагъэмкIэ щIэныгъэфI зыбгъэдэ-лъырщ, хэлъэт зилэрщ, шыIэныгъэрэ жэуапыныгъэрэ зи щэным хэлъырщ. А мардэ псоми изагъуэ Iуэхур зэфIэзыщ Саидэщ.

Ди лэжьэгъу гумызэагъэм, ди

ныбжьэгъум нэгъуэщI хъылыфI куэди хэлъщ. Зэрылэжьагъуэ-фIым къыдэкиуэ, ар бзылхугъэ щыпкъэщ, унэгъуэщ Iэкиуэ-лъагъуэ, анэ гумашIэщ. Абырэ и щхъэгъусэ Русланрэ (ар инженер-электрикщ) хъыджэбзищ зэдагуэтащ. Пщашэ цIыкIуэхэм я нэхъыжэ Алинэ адыгэбзэр зи псэм хэлъу кэтэджа нэрыбгэщ. Абы КъБКъУ-м адыгэбзэмкIэ и къудамэм и бакалавриатыр диплом пIыжьыкIэ къыуащ. Мы зэманым и щIэныгъэм магистратурэм щыхегъахуэ. Зэшыпхуэхэм я курыт Каролинэ биологие IэщIагъэм КъБКъУ-м щыхуоджэ, ехуэлэныгъэфIхэр зыIэригъэхъуэ. Быным я нэхъыщIэщ Эвелинэ. Ар зэрысабийрэ гъуазджэм дихъэхуэ къэхуаш, Нартан къуажэм ЩэнхэбзэмкIэ и уардэунэм къыщызырагъэпэца «Вагъуэ цIыкIуэ» къэфакIуэ ансамбль цIэрылуэм хэтащ, ди къэралым и щыпIэ куэдым зыкъышIагъэ-лъэгъуаш, текIуэныгъэ инхэр къышIахуэ. Нэ фыгъуэ зытрахуэ-агъуэ хуэдэщ Нырхэ я унагъуэри, Тхэм къыхуэмэ.

Саидэ пщIэ хуэзыгъэщI нэгъуэщI Iуэхугъуэхэри щыIэщ. Апхуэдэу дэ ди нэгъуэщIащ ар и гуащэ-тхэмадэм зрахуэ-гуэпар, адэ-анэм, и пщыпхуэ закъуэ Светланэ, анэкIылхуэхэм зрахуэгумашIэми гу лъыдотэ. Нэхъыжхэм ящышу нобэ абы хуэпсэужыр и анэ Ленэщи, ди ныбжьэгъум дохуэхуэ и анэм и жъауэр щхъэщымыкIыу иджыри куэдрэ псэуну.

И хъэл-шэныр, и дуней те-тыкIэр лъэныкъуэ псомкIа дагъуэншэу къэтлътэу апхуэдэу Саидэ гупым къызэрытхэтри, дрогъуфIэ апхуэдэ лэжьэгъу щыпкъэ дызэрилэм.

Нэмысрэ хабзэрэ зыхэлъу дунейм тет, зыпэрыт IэнатIэр жыджэру езыхъэки, гупгъэда-хуэ къэтлътэ Ныр Саидэ дохуэхуэ къышIахуэ махуэмкIэ. Узыншэу, унагъуэ насып щымыщIэу, зэхъэгъусэхэм къащIэхуэ щIэблэмкIэ яIэ хуэпсапIэхэр къехуэлIэу дунейм куэдрэ Тхэм тригъэт. И благъэхэр, Iыхылыхэр, ныбжьэгъухэр - фIыуэ къэзы-лъагъуэхэр къыкIуэу Тхэм игъэпсэу ди Саидэ.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

